

Evaluering af specialpædagogisk støtte på ungdomsuddannelserne

En registeranalyse

DANMARKS
EVALUERINGSINSTITUT

INDHOLD

Evaluering af specialpædagogisk støtte på ungdomsuddannelserne

En registeranalyse

1	Resumé	5
<hr/>		
2	Indledning	9
2.1	Formål med evalueringen	10
2.2	Undersøgelsesspørgsmål	10
2.3	Rammer og regler for SPS	11
<hr/>		
3	Metode og analysedesign	13
3.1	Datakilder og population	13
3.2	Definition af SPS	13
3.3	Analyser	14
<hr/>		
4	Hvad kendetegner SPS-modtagerne?	16
4.1	Sociodemografiske forskelle i forbindelse med SPS	16
<hr/>		
5	Hvad kendetegner uddannelsesforløb, hvor der ydes SPS?	19
5.1	Udvikling i SPS over tid	19
5.2	Uddannelsesmæssige og regionale forskelle i forbindelse med SPS	20
5.3	Forskelle i SPS fordelt på skoletype på EUD	23
5.4	Uddannelsesforløb og bevillingsmønster	24
5.5	Handicap	28
5.6	Støtteformer	30

6	Hvordan klarer elever, der modtager SPS, sig i forhold til andre elever?	33
6.1	Læsevejledning til analyseresultater	34
6.2	Frafald på ungdomsuddannelserne	34
6.3	Praktikplads	40
6.4	Karaktergennemsnit	43
6.5	Overgang til videregående uddannelse	47
6.6	Overgang til beskæftigelse	50
<hr/>		
	Appendiks A – Litteraturliste	53
<hr/>		
	Appendiks B – English summary	54

1 Resumé

Denne rapport præsenterer resultaterne af en registerbaseret undersøgelse af den specialpædagogiske støtte (SPS) på ungdomsuddannelserne. Danmarks Evalueringsinstitut (EVA) har gennemført undersøgelsen for Center for Udgående Kvalitetsarbejde og Specialpædagogisk Støtte under Styrelsen for Undervisning og Kvalitet (STUK). Undersøgelsen er et led i en større virkningsevaluering af SPS på ungdomsuddannelserne, der gennemføres i perioden 2018 til 2021.

SPS er en individuel kompenserende støtteordning, der skal sikre, at elever med fysiske og psykiske funktionsnedsættelser eller tilsvarende svære vanskeligheder har mulighed for at uddanne sig på lige fod med andre unge.

Formålet med undersøgelsen er at kortlægge, hvad der kendetegner SPS-modtagerne og deres støtteforløb, samt at undersøge, hvordan støttemodtagerne klarer sig med hensyn til en række indikatorer knyttet til deres gennemførelse af ungdomsuddannelse og overgangen til videregående uddannelse og job.

Undersøgelsen bygger på oplysninger fra det administrative SPS-system koblet til relevante registre i Danmarks Statistik og Styrelsen for It og Læring. Datagrundlaget består af elever, der har påbegyndt en ungdomsuddannelse i perioden 2008 til 2017. Undersøgelsen har særligt fokus på elever, der har modtaget SPS på baggrund af ordblindhed eller psykiske vanskeligheder.

Hovedresultater

Kortlægning

Stigning i SPS på ungdomsuddannelserne

Der er sket en stigning i andelen af uddannelsesforløb, hvor der ydes SPS, i perioden fra 2008 til 2017. Det gør sig gældende for alle ungdomsuddannelser, men der er forskel på, hvor udbredt SPS er på de forskellige typer af ungdomsuddannelser. SPS er mest udbredt på erhvervsuddannelserne (EUD), de tekniske gymnasier (HTX) og HF, hvor der også har været den største stigning i SPS i perioden. Fx blev der på HF ydet SPS i 2 % af alle uddannelsesforløb i 2008, mens den tilsvarende andel i 2017 var 11 %.

Stor stigning i SPS til elever med udviklingsforstyrrelser

Når man ser på udviklingen i typen af funktionsnedsættelser blandt støttemodtagerne over tid, ser man, at udviklingsforstyrrelser¹ udgør en stadig stigende andel af det samlede handicapbillede. Fx

1 Udviklingsforstyrrelser er fx autismespektrumforstyrrelser (ASF) og Attention Deficit/Hyperactivity Disorder (ADHD).

blev der i 2008 modtaget SPS på baggrund af en udviklingsforstyrrelse i 4 % af tilfældene, mens den tilsvarende andel var 16 % i 2017.

Store regionale forskelle i andelen af SPS-modtagere

For de fleste ungdomsuddannelser gælder det, at Region Nordjylland og Region Midtjylland i 2017 har den største andel af uddannelsesforløb, hvor der ydes SPS. Samtidig skiller Region Hovedstaden sig ud ved at have en markant lavere andel af SPS-forløb end de øvrige regioner på de almene gymnasiale uddannelser (STX), HF og EUD. HTX skiller sig ud, ved at der er sket en stor stigning i alle regioner, og at de regionale forskelle er små.

Færre SPS-modtagere blandt elever med ikke-dansk baggrund

Der er markant flere SPS-modtagere blandt elever med dansk baggrund end blandt elever med henholdsvis anden vestlig baggrund end dansk og ikke-vestlig baggrund. Således har 7 % af eleverne af dansk baggrund modtaget SPS i perioden, mens den tilsvarende andel blandt vestlige og ikke-vestlige elever er godt 3 %. Disse tal kunne tyde på, at der blandt denne gruppe findes nogle elever med uopdagede behov. Derudover er der sociale forskelle i fordelingen af SPS, således at andelen af SPS-modtagere er størst blandt elever med forældre, der har grundskole som højest fuldførte uddannelse og/eller lav indkomst.

SPS iværksættes ofte undervejs i et uddannelsesforløb

Der er stor variation med hensyn til, hvor lang tid der går, fra eleven har påbegyndt en ungdomsuddannelse, til SPS iværksættes. I nogle uddannelsesforløb ydes støtten kort efter uddannelsesstart, men i en stor del af forløbene kan der gå op til mere end et år efter uddannelsesstart, førend støtten iværksættes. Det er især på STX og HHX, at SPS først iværksættes senere i uddannelsesforløbet. Her iværksættes SPS mere end et år efter uddannelsesstart for godt 20 % af SPS-modtagerne. Det kan skyldes, at støttebehovet først opdages senere, eller at behovet først opstår på et senere tidspunkt. Det kan fx være i mødet med de nye udfordringer på en ungdomsuddannelse, at behovet for støtte opstår. Der er også flere psykiske vanskeligheder, som først viser sig i ungdomsårene.

SPS-modtagere har ofte flere uddannelsesforløb i bagagen

Elever, der på et tidspunkt i perioden 2008 til 2017 har modtaget SPS, har flere påbegyndte uddannelsesforløb bag sig end elever, der ikke har modtaget SPS. Det gælder især for elever, der har modtaget SPS på baggrund af psykiske vanskeligheder. Der kan være tale om både forløb på forskellige uddannelser, forløb på samme uddannelse og forløb på samme institution eller forskellige institutioner. Disse tal indikerer, at gruppen af SPS-modtagere generelt har haft en mere kringlet vej gennem ungdomsuddannelsessystemet end ikke-SPS-modtagere.

Virkning af SPS

SPS-modtagere klarer sig ganske godt

Generelt tegner undersøgelsen et positivt billede af SPS-ordningen. Når man tager højde for andre faktorer som fx forældrenes uddannelsesniveau og elevens køn, ser det ud til, at elever, der har modtaget SPS i et givent uddannelsesforløb, generelt klarer sig næsten lige så godt som elever, der ikke har modtaget SPS, særligt hvad angår frafald og overgang til videre uddannelse. Dog har SPS-modtagere større sandsynlighed for at komme i skolepraktik og lidt mindre sandsynlighed for at komme i beskæftigelse efter endt EUD.

Elever, der får SPS på grund af ordblindhed, klarer sig generelt bedre end SPS-modtagere med psykiske vanskeligheder

Der er forskel på, hvordan SPS-modtagere klarer sig, afhængigt af deres handicap. Generelt klarer elever, der har modtaget SPS på baggrund af ordblindhed, sig bedre end elever, der har modtaget SPS på baggrund af psykiske vanskeligheder.

SPS-modtagere falder mindre fra

Elever, der har modtaget SPS, har mindre eller samme sandsynlighed for frafald, sammenlignet med elever, der ikke har modtaget SPS. Elever, der har modtaget SPS på baggrund af ordblindhed, har en markant lavere frafaldssandsynlighed. Dette kan umiddelbart virke overraskende, når SPS-modtagere generelt har haft flere uddannelsesforløb i perioden end ikke-SPS-modtagere. Men elever, der modtager SPS i et givent uddannelsesforløb, kan godt have haft andre forløb, hvor de ikke har modtaget SPS, og hvor de er faldet fra.

SPS-modtagere overgår til videregående uddannelse på lige fod med andre unge

Elever, der har modtaget SPS på de gymnasiale uddannelser, har samme eller lidt større sandsynlighed for at overgå til videregående uddannelse, sammenlignet med elever, der ikke har modtaget SPS, hvis man tager højde for relevante baggrundsfaktorer som fx forældres uddannelsesniveau.

Blandt elever, der modtager SPS på baggrund af ordblindhed, ses en mere positiv udvikling i karaktergennemsnit fra grundskole til gymnasial eksamen

Elever, der har modtaget SPS, får generelt lavere karakterer end elever, der ikke har modtaget SPS. Billedet ser dog anderledes ud, hvis man tager højde for elevernes karakterer i grundskolen og øvrige baggrundsfaktorer. Gør man det, ser det ud til, at elever, der har modtaget SPS på baggrund af ordblindhed, klarer sig en smule bedre – i forhold deres faglige udgangspunkt – end elever, der ikke har modtaget SPS. Elever, der har modtaget SPS på baggrund af psykiske vanskeligheder på de treårige gymnasiale uddannelser, har imidlertid et lavere karaktergennemsnit sammenlignet med ikke-SPS-modtagere.

SPS-modtagere kommer oftere i skolepraktik

Elever, der har modtaget SPS, har større sandsynlighed for at komme i skolepraktik i deres første praktikforløb, sammenlignet med elever, der ikke har modtaget SPS. Sandsynligheden for at overgå til skolepraktik er størst blandt elever, der har modtaget støtte på baggrund af psykiske vanskeligheder.

SPS-modtagere på EUD overgår i mindre grad til beskæftigelse

Elever, der har modtaget SPS på baggrund af psykiske vanskeligheder, har væsentlig mindre sandsynlighed for at komme i beskæftigelse efter endt EUD end elever, der ikke har modtaget SPS. Elever, der har modtaget SPS på baggrund af ordblindhed, har imidlertid nogenlunde samme sandsynlighed for at komme i beskæftigelse som ikke-SPS-modtagere.

Metodiske forbehold

I denne undersøgelse er der udelukkende fokus på de elever, der har påbegyndt en ungdomsuddannelse. Det betyder, at undersøgelsen ikke belyser de unge, der ikke overgår fra grundskole til ungdomsuddannelse. Der er grund til at antage, at gruppen af unge med funktionsnedsættelser, der påbegynder en ungdomsuddannelse, udgør en mere ressourcestærk gruppe end unge med funktionsnedsættelser, der ikke kommer videre i uddannelsessystemet.

Resumé

I læsningen af rapportens resultater er det endvidere vigtigt at holde sig for øje, at der i denne undersøgelse udelukkende er fokus på de elever, der har modtaget støtte i form af SPS. Den høje forekomst af – især psykisk – sårbare unge, der rapporteres flere steder (EVA, 2018; DCUM, 2017), gør det sandsynligt, at der i gruppen af unge, der ikke har modtaget SPS, også findes et antal unge med støttebehov, der påvirker deres uddannelseschancer.

2 Indledning

Uddannelsesniveaueet i Danmark har generelt været stigende over tid, men en ny opgørelse, baseret på tal fra VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd, tyder på, at der i de senere år er markant færre unge med handicap, som tager en studie- eller erhvervskompetencegivende uddannelse (Amilon et al., 2016). Blandt de 31-35-årige med handicap havde 56 % i 2016 en studie- eller erhvervskompetencegivende uddannelse², mens den tilsvarende andel blandt personer uden handicap lå på 82 %. Denne forskel er markant større end de forskelle, man ser, når man sammenligner personer med og uden handicap i de ældre alderskategorier. Dette kunne tyde på, at unge med handicap klarer sig dårligere nu end tidligere. Imidlertid er der i denne sammenligning ikke taget højde for, at flere vil få funktionsnedsættelser gennem livet. Det er således sandsynligt, at der blandt gruppen af ældre med funktionsnedsættelser er en andel, der har taget deres uddannelse, førend funktionsnedsættelsen er opstået. Dette forhold vanskeliggør sammenligningen mellem ældre og yngre aldersgrupper.

Ulighed i uddannelse er u hensigtsmæssigt i sin egen ret, men også, fordi undersøgelser har vist, at uddannelse har særligt stor betydning for jobchancer blandt personer med handicap. Mens uddannelse øger mulighederne for beskæftigelse i befolkningen generelt, er betydningen af uddannelse særligt stor for personer med handicap (Larsen & Larsen, 2017; Molden, Wendelborg & Tøssebro, 2009).

Dansk handicappolitik bygger på inklusion og ligestilling, og med Danmarks ratificering af FN's Handicapkonvention bekræftes det, at unge med handicap skal have mulighed for at uddanne sig på lige fod med andre unge. Et led heri er ordningen om specialpædagogisk støtte (SPS), der skal sikre, at elever med funktionsnedsættelser eller tilsvarende svære vanskeligheder kan deltage i den almindelige undervisning og i prøver og eksaminer på lige fod med andre unge. Dermed kan SPS være et middel til at mindske uligheden i uddannelse for personer med funktionsnedsættelser.

Antallet af SPS-modtagere har været støt stigende de seneste år, og i 2017 blev der anvendt godt 190 mio. kr. på SPS til godt 20.000 støttemodtagere på ungdomsuddannelserne (Finansministeriet, 2018).

Set i lyset af de tal, der peger på en stigende ulighed i uddannelse blandt personer med handicap, og de mange SPS-midler, der tildeles, er det væsentligt at få mere viden om gruppen af SPS-modtagere og om, hvordan de klarer sig på ungdomsuddannelserne sammenlignet med øvrige elever.

Center for Udgående Kvalitetsarbejde og Specialpædagogisk Støtte under Styrelsen for Undervisning og Kvalitet (STUK) har derfor bedt Danmarks Evalueringsinstitut (EVA) om at evaluere virkningen af SPS-ordningen på ungdomsuddannelserne.

2 Dvs. ungdomsuddannelse eller videregående uddannelse.

2.1 Formål med evalueringen

Den samlede evaluering har fokus på, hvordan SPS-ordningen tilrettelægges på den mest hensigtsmæssige og effektive måde. Evalueringen skal dermed bidrage til at informere og styrke arbejdet med SPS på ungdomsuddannelserne – både ude på skolerne og ved at danne vidensgrundlag for STUK til at skabe de bedst mulige rammer og betingelser for skolernes SPS-arbejde. I evalueringen er der særligt fokus på gruppen af elever på ungdomsuddannelserne, som har modtaget SPS på baggrund af ordblindhed eller psykiske vanskeligheder.

Denne rapport sammenfatter resultaterne fra den første delundersøgelse, der indgår i den samlede evaluering. Den første delundersøgelse er en registerbaseret undersøgelse af SPS-ordningen, der har til formål at kortlægge støttemodtagernes karakteristika samt at undersøge, hvordan støttemodtagerne klarer sig med hensyn til en række indikatorer knyttet til deres gennemførelse af ungdomsuddannelse og overgangen til videregående uddannelse eller job. Registerundersøgelsen belyser SPS blandt unge, der har påbegyndt en ungdomsuddannelse i perioden 2008 til 2017.

2.2 Undersøgelsesspørgsmål

Overordnet set kan undersøgelsesspørgsmålene, der belyses i denne delrapport, opdeles i to dele. I den første del af undersøgelsen fokuseres der på SPS-modtagere på ungdomsuddannelserne bredt set. I den anden del af undersøgelsen fokuseres der særligt på de to store grupper af elever, som har modtaget SPS på baggrund af ordblindhed eller psykiske vanskeligheder. Psykiske vanskeligheder anvendes flere steder i rapporten som en samlebetegnelse for SPS, der er modtaget på baggrund af både *psykiske vanskeligheder* (fx depression og angst) og *udviklingsforstyrrelser*, der dækker over gennemgribende forstyrrelser i udviklingen som fx autismespektrumforstyrrelser eller ADHD. Enkelte steder præsenteres resultater for udviklingsforstyrrelser separat. Det særlige fokus på disse handicapgrupper hænger sammen med, at det er de handicapgrupper, hvor antallet af støttemodtagere er størst. Det er derudover to meget forskellige handicapgrupper, der har meget forskellige støttebehov.

Undersøgelsesspørgsmål

Kortlægning af SPS-modtagernes karakteristika

- Hvad kendetegner SPS-modtagere på de forskellige typer af ungdomsuddannelser med forskellige typer af handicap, herunder kendetegn som tidspunkt for bevilling af SPS, region, køn, alder, herkomst samt forældres uddannelse og indkomst?
- Hvordan har modtagergruppen udviklet sig i perioden 2008 til 2017?

Sammenhængen mellem SPS og virkningsindikatorer

- Hvordan klarer SPS-modtagerne sig på ungdomsuddannelserne sammenlignet med andre unge med hensyn til:
 - Frafald?
 - Karakterer blandt elever på de gymnasiale uddannelser?

- Typen af praktikaftale blandt elever på de erhvervsfaglige uddannelser?
- Overgang til videreuddannelse blandt elever på de gymnasiale uddannelser?
- Overgang til beskæftigelse blandt elever på de erhvervsfaglige uddannelser?
- Er der forskel på, hvordan SPS-modtagerne klarer sig i forhold til andre unge, afhængigt af:
 - Handicap?
 - Type af ungdomsuddannelse (STX, HTX, HHX, EUD³ eller HF⁴)?
 - Antal SPS-modtagere på institutionen?

2.2.1 Afgrænsning

Det er vigtigt at påpege, at der i denne undersøgelse udelukkende er fokus på de elever, der har påbegyndt en ungdomsuddannelse. Det betyder, at denne undersøgelse ikke kan belyse det eventuelle frafald blandt unge med særlige behov, der sker i overgangen fra grundskole til ungdomsuddannelse. Der er grund til at antage, at gruppen af unge med særlige behov, der påbegynder en ungdomsuddannelse, udgør en mere ressourcestærk gruppe end gruppen af unge med særlige behov, der ikke kommer videre i uddannelsessystemet (Amilon et al., 2016).

I læsningen af rapportens resultater er det endvidere vigtigt at holde sig for øje, at der i denne undersøgelse udelukkende er fokus på de elever, der har modtaget støtte i form af SPS. Den høje forekomst af – især psykisk – sårbare unge, der rapporteres flere steder (EVA, 2018; DCUM, 2017), gør det imidlertid sandsynligt, at der i gruppen af unge, der ikke har modtaget SPS, også findes et antal unge med støttebehov, der påvirker deres uddannelseschancer.

2.3 Rammer og regler for SPS

Ifølge gældende lovgivning skal elever på ungdomsuddannelserne, som har et handicap eller tilsvarende svære vanskeligheder, have tilbud om støtte fra uddannelsesinstitutionen. SPS skal tilrettelægges, så det sikres, at eleven kan uddanne sig på lige fod med andre, selvom eleven har en funktionsnedsættelse (Undervisningsministeriet, 2018; Undervisningsministeriet, 2017). Tilrettelæggelsen sker i samarbejde mellem en SPS-ansvarlig på uddannelsesinstitutionen, lærerne, eleven selv og eventuelt praktikvirksomheden.

3 Erhvervsuddannelserne er inddelt i "skoletype", der indikerer, hvilken type erhvervsskole eleven går på. Inddelingen er baseret på viden om, hvilke hovedområder de forskellige institutioner udbyder uddannelser inden for. Erhvervsskolerne er opdelt i følgende skoletyper: SOSU-skoler, merkantile skoler, tekniske skoler (inkl. landbrugsskoler) og kombinationsskoler. Kombinationskoler er skoler, der udbyder uddannelser inden for flere forskellige hovedområder. Dog er skoler, der kun udbyder uddannelser inden for de to tekniske hovedområder, kategoriseret som tekniske skoler. Inddelingen er valgt, da den kan laves på baggrund af institutionsnumre, eftersom der ikke findes oplysninger om specifikke indgange på grundforløbet i Danmarks Statistiks uddannelsesregister. Der findes heller ikke separate oplysninger om EUX før 2017, hvorfor analysen ikke er opdelt på EUX- og EUD-forløb.

4 HF-enkeltfag er ikke medtaget i analysen, da der i undersøgelsen er fokus på *hele* ungdomsuddannelser.

SPS kan ydes i form af forskellige støtteformer, herunder:

- Hjælpemidler og instruktion i brug heraf
- Personlig assistance og sekretærhjælp
- Tegnsprogstolkning og skrivetolkning
- Særligt udformede undervisningsmaterialer
- Støttetimer.

Dvs. at SPS kan have meget forskellig karakter i form af enten hjælpemidler, personlig assistance eller støttetimer.

Behovet for støtte skal løbende afdækkes og relevante tiltag iværksættes eller ændres ved behov, da den enkelte elevs udvikling og uddannelsens progression kan medføre, at støtteformer må ændres undervejs i uddannelsen.

2.3.1 Ansøgning og dokumentation

Støtte på ungdomsuddannelsesområdet ydes i form af et SPS-tilskud, der administreres af STUK.

Det er ungdomsuddannelsesstedet, der er ansvarligt for at ansøge om SPS-tilskuddet. Ansøgningen om tilskud skal bl.a. indeholde vedlagt dokumentation for funktionsnedsættelsen. Ved ordblindhed er det typisk i form af Ordblindedtesten, der er udviklet af Undervisningsministeriet. Testen er en elektronisk test, der kan udføres på uddannelsesstedet. I forbindelse med psykiske vanskeligheder skal dokumentationen bestå af en lægelig vurdering⁵.

2.3.2 Overgang fra grundskole til ungdomsuddannelse

Det anbefales, at SPS iværksættes så tidligt som muligt. Ansøgningsprocessen kan igangsættes, så snart eleven er optaget på uddannelsen, således at støtten er til rådighed, når eleven starter. En forudsætning for tidlig støtte er, at ungdomsuddannelsesinstitutionerne har etableret en samarbejdsstruktur med afgivende institutioner, eksempelvis folkeskoler, UU-centre og kommunernes sociale myndigheder. Hvis en elevs støttebehov er identificeret allerede i grundskolen, bør der i overleveringen fra grundskole til ungdomsuddannelse videregives information om, hvad eleven tidligere har fået af rådgivning, specialundervisning, støtte, vejledning og hjælpemidler.

5 <http://spsu.dk/Ungdomsuddannelser/Saadan-soeger-du/Dokumentation>

3 Metode og analysedesign

3.1 Datakilder og population

Denne undersøgelse er en registerbaseret undersøgelse, der bygger på oplysninger fra det administrative SPS-system koblet til relevante registre i Danmarks Statistik og Styrelsen for It og Læring.

Datagrundlaget består af elever, der har påbegyndt en ungdomsuddannelse (STX, HTX, HHX, EUD eller HF) i perioden 2008 til 2017. I analysen af sammenhængen mellem SPS og de forskellige virkningsindikatorer fokuseres der specifikt på elever, der har modtaget SPS på baggrund af ordblindhed⁶ og psykiske vanskeligheder.

3.2 Definition af SPS

Oplysninger om SPS stammer fra det administrative SPS-system, der indeholder information om alle SPS-ansøgninger fra 2008 og frem. Da hver enkelt ansøgning, der er modtaget i perioden, optræder særskilt i registeret, vil de fleste støttemodtagere optræde flere gange i udtrækket. Registeret indeholder bl.a. oplysninger om institution, tidspunkt for bevillingsstart og -ophør, støtteform og handicap. I SPS-databasen kan der kun knyttes ét handicap til hver bevilling, selvom eleven måske har flere vanskeligheder, som der ydes støtte på baggrund af i form af flere forskellige støtteformer.

Da undersøgelsen belyser en længere årrække, forekommer det, at personer påbegynder adskillige uddannelsesforløb i løbet af perioden. Det kan være både de samme eller forskellige ungdomsuddannelser og institutioner. Dermed kan det også variere, om en person har modtaget SPS i de forskellige forløb, og i givet fald, hvilket handicap der har udløst støtten, og hvilke former for støtte personen har modtaget. SPS er således en dynamisk størrelse, som det kan være vanskeligt at operationalisere på en enkel måde.

Til brug for analyserne er der konstrueret to forskellige SPS-variable:

- En variabel, der angiver, om eleven på noget tidspunkt i undersøgelsesperioden (2008 til 2017) har modtaget SPS. Denne variabel anvendes udelukkende som led i undersøgelsens kortlægning.

6 I analyserne har det ikke været muligt at inddrage oplysninger om sværhedsgraden af læse- og skrivevanskeligheder, da resultater fra ministeriets ordblindetest, der anvendes til at påvise ordblindhed, kun findes fra 2015 og frem.

- En variabel, der angiver, om eleven har modtaget SPS i det pågældende uddannelsesforløb. Hvis eleven har modtaget SPS i et andet uddannelsesforløb end det pågældende, klassificeres uddannelsesforløbet som "missing" og udelukkes dermed fra analyserne. Dette gøres med henblik på at sikre, at sammenligningen mellem SPS-modtagere og ikke-SPS-modtagere er så ren som mulig.

Begge variable er konstrueret separat for ordblindhed og psykiske vanskeligheder. I konstruktionen af disse variable klassificeres en person som "missing", hvis personen har modtaget SPS på baggrund af andre handicap end hhv. ordblindhed og psykiske vanskeligheder.

3.3 Analyser

3.3.1 Kortlægning

I undersøgelsens kortlægningsdel er data hovedsageligt analyseret ved hjælp af tabeller og krydstabeller.

3.3.2 Analyser af sammenhæng mellem SPS og forskellige virkningsindikatorer

I analysen af sammenhængen mellem SPS og de forskellige virkningsindikatorer tages der højde for en række baggrundsfaktorer som fx køn, alder, herkomst og socioøkonomisk baggrund med henblik på at øge sammenligneligheden mellem SPS-modtagerne og ikke-SPS-modtagerne i analyserne.

Analyserne er foretaget separat for SPS-modtagere med hhv. ordblindhed og psykiske vanskeligheder samt for forskellige ungdomsuddannelser. Derudover er det, i det omfang det er muligt, blevet undersøgt, om resultaterne adskiller sig, afhængigt af om der er tale om institutioner, hvor der er hhv. mange eller få SPS-modtagere. Dette er undersøgt ud fra en hypotese om, at antallet af SPS-modtagere på en institution kan være et udtryk for, at SPS er et fokusområde på institutionen eller en indikator for en mere veludviklet praksis qua et større erfaringsgrundlag. Endelig er analyserne også opdelt på skoletype i de analyser, hvor der er fokus på EUD. Baggrunden for denne opdeling er, at EUD rummer meget forskellige uddannelser og institutionstyper, der bl.a. adskiller sig med hensyn til opbygning af uddannelserne og lærerkræfter på skolerne.

Statistiske modeller

Hovedparten af analyserne er foretaget ved hjælp af lineære sandsynlighedsmodeller, der kan håndtere multilevelstrukturer, således at der i analyserne fx er taget højde for, at elever, der kommer fra den samme skole, kan have en tilbøjelighed til at ligne hinanden og dermed ikke kan betragtes som helt uafhængige. Hvis nogle elever påbegynder en ungdomsuddannelse flere gange, vil de tilsvarende indgå i analyserne flere gange. Dette er der også taget højde for i specificeringen af modellerne, herunder i tests af signifikans.

Frafald

Sandsynligheden for frafald er analyseret blandt alle elever, der har påbegyndt en ungdomsuddannelse i perioden 2008 til 2016. Frafald defineres her som frafald et år efter uddannelsesstart.

Karaktergennemsnit

Analysen af karaktergennemsnit er foretaget blandt elever, der har gennemført en gymnasial uddannelse i perioden 2008 til 2017. Det er karaktergennemsnittet fra elevernes gymnasiale eksamen, der er anvendt i analysen.

Praktikaftaler

Analysen af praktikaftaler er gennemført blandt erhvervsskoleelever, der har påbegyndt et hovedforløb. Det er udelukkende elevernes første praktikforløb, der indgår i analysen. I analysen er der først og fremmest fokus på elevernes sandsynlighed for skolepraktik, men der præsenteres også resultater for typen af praktikaftaler mere bredt.

Overgang til videreuddannelse

Sandsynligheden for overgang til videreuddannelse er analyseret blandt elever, der har færdiggjort en gymnasial uddannelse i perioden 2008 til 2015. Overgang til videreuddannelse er defineret som påbegyndt videreuddannelse inden for to år efter dimission.

Overgang til beskæftigelse

Sandsynlighed for overgang til beskæftigelse er analyseret blandt elever, der har færdiggjort en EUD i perioden 2008 til 2016. Overgang til beskæftigelse er defineret på baggrund af tilknytning til arbejdsmarkedet et år efter dimission.

En mere udførlig beskrivelse af metoden bag undersøgelsen kan findes i undersøgelsens metodeappendiks.

4 Hvad kendetegner SPS-modtagerne?

I dette kapitel ser vi nærmere på, hvad der kendetegner de elever, der har modtaget SPS i perioden 2008 til 2017, med hensyn til en række baggrundsfaktorer.

Overordnet set viser kapitlet, at forekomsten af SPS blandt elever på ungdomsuddannelserne er forskellig i forskellige elevgrupper.

Der er markant flere SPS-modtagere blandt elever med dansk baggrund end blandt elever med vestlig og ikke-vestlig baggrund. Derudover er der sociale forskelle i fordelingen af SPS, således at andelen af SPS-modtagere er størst blandt elever med forældre, der har grundskole som højest fuldførte uddannelse og/eller lav indkomst.

4.1 Sociodemografiske forskelle i forbindelse med SPS

Lidt flere drenge (7 %) end piger (6 %) har modtaget SPS i løbet af perioden 2008 til 2017 (jf. tabel 4.1.) Når man ser på fordelingen af SPS-modtagere i forskellige aldersgrupper, fremgår det, at der er en markant lavere andel af SPS-modtagere blandt unge under 16 år (3 %) sammenlignet med ungegruppen som helhed (7 %) (jf. tabel 4.2).

TABEL 4.1

SPS fordelt på køn

Køn	Støttemodtager i perioden 2008 til 2017					
	Ja		Nej		Total	
	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent
Dreng/mand	28.991	7 %	389.386	93 %	418.377	100 %
Pige/kvinde	26.711	6 %	409.113	94 %	435.824	100 %
Total	55.702	7 %	798.499	93 %	854.201	100 %

Kilde: Danmarks Statistik og SPS-data fra Styrelsen for Undervisning og Kvalitet.

Note: Analyseenheden er her individer, der har modtaget/ikke har modtaget SPS i perioden 2008 til 2017. Et individ indgår altså kun i analysen én gang.

Note: $p < 0,001$.

TABEL 4.2

SPS fordelt på alder

Alder	Støttemodtager i perioden 2008 til 2017					
	Ja		Nej		Total	
	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent
Under 16 år	5.204	3 %	202.578	97 %	207.782	100 %
16-18 år	30.438	8 %	349.506	92 %	379.944	100 %
19-21 år	7.913	9 %	79.060	91 %	86.973	100 %
22-24 år	3.771	8 %	44.579	92 %	48.350	100 %
25+ år	8.376	6 %	122.776	94 %	131.152	100 %
Total	55.702	7 %	798.499	93 %	854.201	100 %

Kilde: Danmarks Statistik og SPS-data fra Styrelsen for Undervisning og Kvalitet.

Note: Analyseenheden er her individer, der har modtaget/ikke har modtaget SPS i perioden 2008 til 2017. Et individ indgår altså kun i analysen én gang.

Note: $p < 0,001$.

Der ses ligeledes en forskel i andelen af elever, der har modtaget SPS, afhængigt af elevernes herkomst (jf. tabel 4.3). Her ser man, at der er en større andel af elever, der har modtaget SPS, blandt elever med dansk baggrund (7 %) sammenlignet med elever med henholdsvis anden vestlig baggrund end dansk og ikke-vestlig baggrund (3-4 %).

TABEL 4.3

SPS fordelt på herkomst

Herkomst	Støttemodtager i perioden 2008 til 2017					
	Ja		Nej		Total	
	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent
Dansk	52.243	7 %	700.480	93 %	752.723	100 %
Efterkommer, vestlig	153	4 %	3.501	96 %	3.654	100 %
Indvandrere, vestlig	407	3 %	11.918	97 %	12.325	100 %
Efterkommer, ikke-vestlig	1.250	3 %	43.814	97 %	45.064	100 %
Indvandrere, ikke-vestlig	1.649	4 %	38.786	96 %	40.435	100 %
Total	55.702	7 %	798.499	93 %	854.201	100 %

Kilde: Danmarks Statistik og SPS-data fra Styrelsen for Undervisning og Kvalitet.

Note: Analyseenheden er her individer, der har modtaget/ikke har modtaget SPS i perioden 2008 til 2017. Et individ indgår altså kun i analysen én gang.

Note: $p < 0,001$.

Når det kommer til socioøkonomisk baggrund, ser man en tendens til, at jo højere elevernes forældres uddannelsesniveau er, jo mindre er andelen af elever, der modtager SPS (jf. tabel 4.4). Der er således en større andel af SPS-modtagere blandt elever med forældre med grundskole (10 %) og EUD (8 %) som højeste fuldførte uddannelse sammenlignet med elever, der har mindst én forælder med en lang videregående uddannelse (4 %).

TABEL 4.4

SPS fordelt på forældres uddannelse

Forældres uddannelse	Støttemodtager i perioden 2008 til 2017					
	Ja		Nej		Total	
	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent
Begge højst grundskole	7.102	10 %	66.513	90 %	73.615	100 %
Højst gymnasial uddannelse	776	5 %	15.639	95 %	16.415	100 %
Højst EUD	26.373	8 %	315.373	92 %	341.746	100 %
Højst kort videregående uddannelse	3.261	6 %	50.819	94 %	54.080	100 %
Højst mellemlang videregående uddannelse	10.683	5 %	187.376	95 %	198.059	100 %
Højst lang videregående uddannelse	4.056	4 %	99.735	96 %	103.791	100 %
Total	52.251	7 %	735.455	93 %	787.706	100 %

Kilde: Danmarks Statistik og SPS-data fra Styrelsen for Undervisning og Kvalitet.

Note: Analyseenheden er her individer, der har modtaget/ikke har modtaget SPS i perioden 2008 til 2017. Et individ indgår altså kun i analysen én gang.

Note: $p < 0,001$.

Samme mønster ses for forældrenes indkomst, hvor der er en større andel af SPS-modtagere i de lavere indkomstgrupper end i de højere indkomstgrupper (jf. tabel 4.5).

TABEL 4.5

SPS fordelt på forældres indkomst

Forældres indkomst	Støttemodtager i perioden 2008 til 2017					
	Ja		Nej		Total	
	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent
Øverste kvartil	9.308	5 %	189.231	95 %	198.539	100 %
Næstøverste kvartil	12.793	6 %	185.747	94 %	198.540	100 %
Næstnederste kvartil	15.595	8 %	182.943	92 %	198.538	100 %
Nederste kvartil	15.351	8 %	183.190	92 %	198.541	100 %
Total	53.047	7 %	741.111	93 %	794.158	100 %

Kilde: Danmarks Statistik og SPS-data fra Styrelsen for Undervisning og Kvalitet.

Note: Analyseenheden er her individer, der har modtaget/ikke har modtaget SPS i perioden 2008 til 2017. Et individ indgår altså kun i analysen én gang.

Note: $p < 0,001$.

5 Hvad kendetegner uddannelsesforløb, hvor der ydes SPS?

I dette kapitel er der fokus på de uddannelsesforløb, hvor der ydes SPS. Her ser vi nærmere på udviklingen i SPS over tid og beskriver ligeledes uddannelsesmæssige og regionale forskelle. Derudover tegner vi et billede af SPS-bevillingsmønstre, herunder hvornår i uddannelsesforløbet støtten bevilges. Endelig følger en beskrivelse af, hvilke handicap der ydes støtte på baggrund af, og hvilke støtteformer der er tale om.

Overordnet set viser kapitlet, at andelen af uddannelsesforløb, hvor der ydes SPS, er vokset i perioden fra 2008 til 2017. Dette gør sig gældende for alle ungdomsuddannelser. Dog er der forskel på, hvor udbredt SPS er på de forskellige ungdomsuddannelser. Andelen er størst på EUD, HTX og HF, hvor der også har været den største stigning i SPS i perioden.

Samtidig viser analyserne store regionale forskelle i udviklingen i SPS. For de fleste ungdomsuddannelser gælder det, at Region Nordjylland og Region Midtjylland i 2017 har den største andel af uddannelsesforløb, hvor der ydes SPS, mens Region Hovedstaden generelt har en lavere andel af SPS-forløb.

Ser man nærmere på selve SPS-forløbene, fremgår det, at SPS er en dynamisk størrelse, hvor elever godt kan modtage støtte i nogle uddannelsesforløb og ikke i andre. Det er ikke muligt at tegne et typisk bevillingsmønster, da der både er eksempler på, at elever har modtaget SPS i et tidligere uddannelsesforløb og ikke efterfølgende, og eksempler på, at elever først har modtaget SPS efter et eller flere uddannelsesforløb uden SPS. Analyserne viser ligeledes, at der er stor forskel på, hvornår SPS bevilges. I nogle uddannelsesforløb ydes støtten kort efter uddannelsesstart, men i en stor del af forløbene kan der gå mere end et år efter uddannelsesstart, førend støtten træder i kraft. Der er en klar tendens til, at det især er på baggrund af psykiske problemer – og i nogen grad udviklingsforstyrrelser – at SPS ydes senere i forløbet. Det kan skyldes, at støttebehovet først opdages senere, eller at behovet først opstår på et senere tidspunkt. Det kan fx være i mødet med de nye udfordringer på en ungdomsuddannelse, at behovet for støtte opstår. Der er også flere psykiske lidelser, som ofte først debuterer i ungdomsårene.

Der er store forskelle mellem ungdomsuddannelserne med hensyn til, hvilke funktionsnedsættelser eleverne modtager SPS på baggrund af. Andelen af elever, der har modtaget SPS på baggrund af ordblindhed, er størst på EUD, mens forekomsten af SPS på baggrund af udviklingsforstyrrelser er markant større på HTX end på de øvrige ungdomsuddannelser.

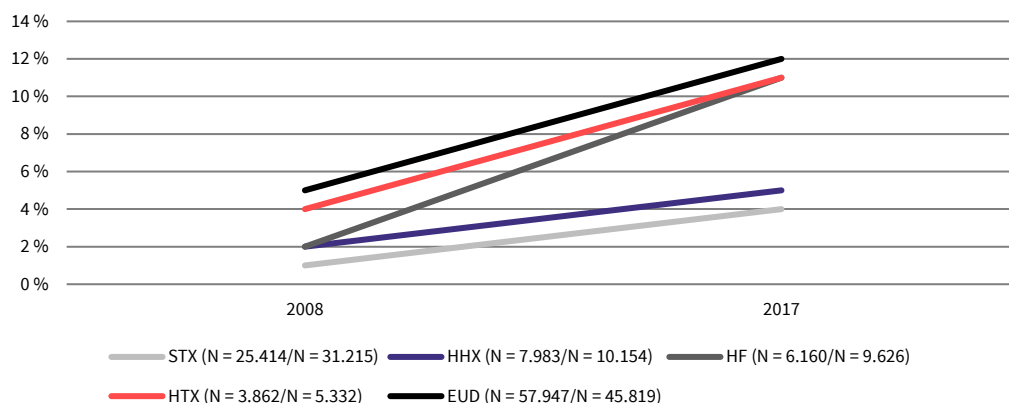
5.1 Udvikling i SPS over tid

Der er sket en stigning i andelen af uddannelsesforløb, hvor der ydes SPS, i perioden fra 2008 til 2017 (jf. figur 5.1). Dette gør sig gældende for alle ungdomsuddannelser. Dog er der forskel på, hvor udbredt SPS er på de forskellige ungdomsuddannelser. Andelen er størst på EUD, HTX og HF, hvor

der også har været den største stigning i SPS i perioden. Fx blev der på HF ydet SPS i 2 % af alle uddannelsesforløbene i 2008, mens den tilsvarende andel i 2017 var 11 %. I samme periode er SPS på EUD steget fra 5 % til 12 %.

FIGUR 5.1

Udvikling i SPS fordelt på ungdomsuddannelse

Kilde: Danmarks Statistik og SPS-data fra Styrelsen for Undervisning og Kvalitet.

Note: Analyseenheden er her uddannelsesforløb, hvor der er modtaget/ikke er modtaget SPS. Et individ kan altså godt indgå i analysen flere gange, hvis individet har påbegyndt flere uddannelsesforløb.

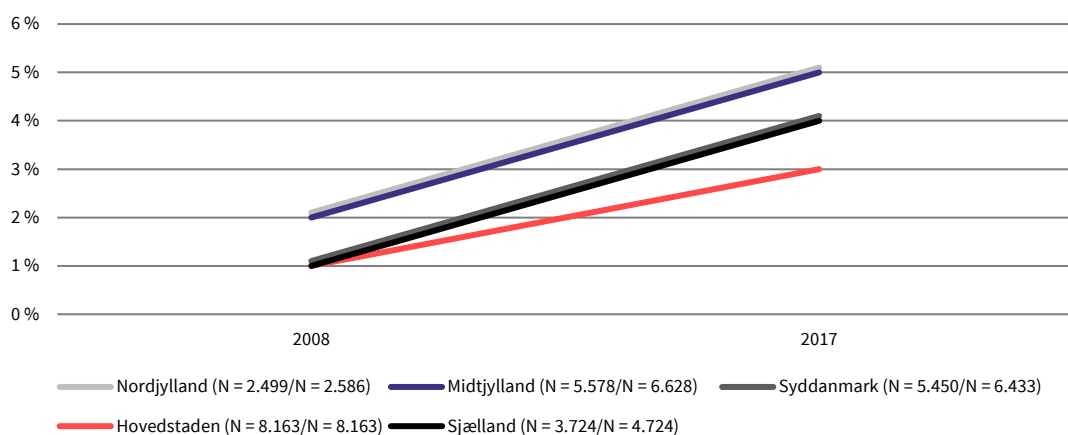
Note: Parentesen angiver N i hhv. 2008 og 2017.

5.2 Uddannelsesmæssige og regionale forskelle i forbindelse med SPS

Figur 5.2-5.6 beskriver regionale forskelle i udviklingen af SPS for de forskellige ungdomsuddannelser. Det fremgår af figurerne, at der er store forskelle i udviklingen i SPS i de forskellige regioner. For de fleste ungdomsuddannelser gælder det, at Region Nordjylland og Region Midtjylland i 2017 har den største andel af uddannelsesforløb, hvor der ydes SPS. Samtidig skiller Region Hovedstaden sig ud ved at have en markant lavere andel af SPS-forløb end de øvrige regioner på STX, HF og EUD. HTX skiller sig ud, ved at der er sket en stor stigning i andelen af SPS-forløb i alle regioner, og ved at de regionale forskelle er meget små.

FIGUR 5.2

Regionale forskelle i udviklingen i SPS på STX

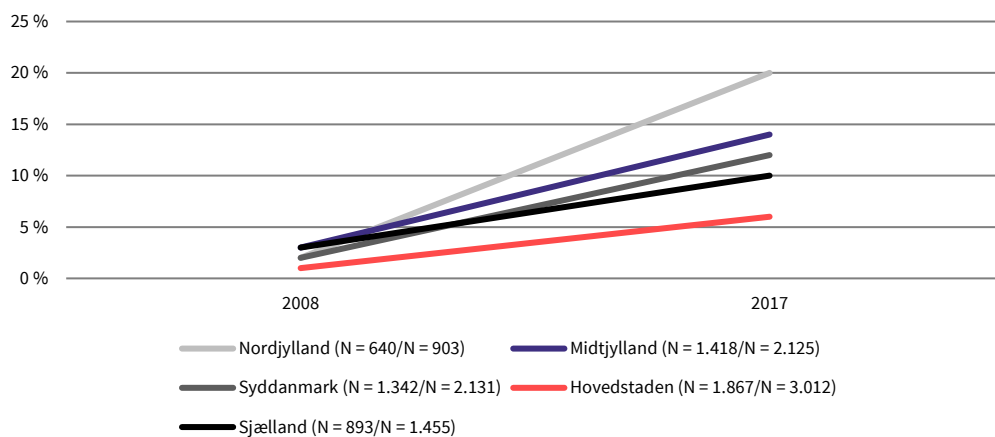
Kilde: Danmarks Statistik og SPS-data fra Styrelsen for Undervisning og Kvalitet.

Note: Analyseenheden er her uddannelsesforløb, hvor der er modtaget/ikke er modtaget SPS. Et individ kan altså godt indgå i analysen flere gange, hvis individet har påbegyndt flere uddannelsesforløb.

Note: Parentesen angiver N i hhv. 2008 og 2017.

FIGUR 5.3

Regionale forskelle i udviklingen i SPS på HF

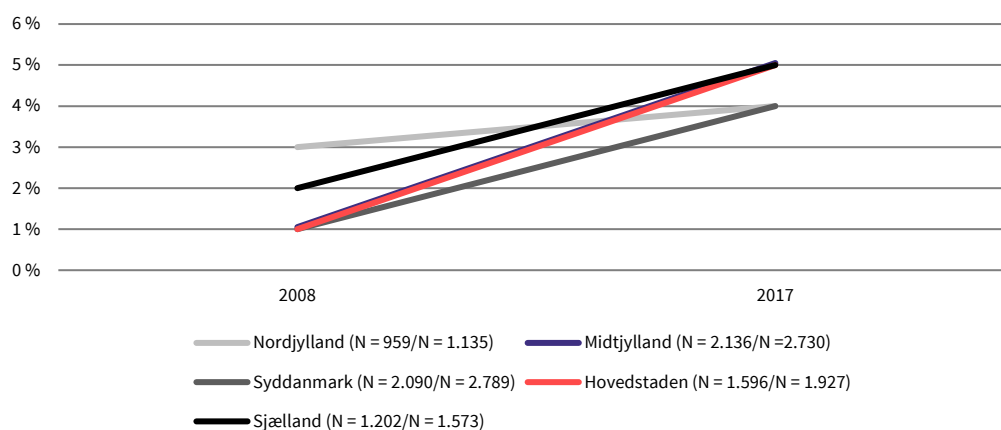
Kilde: Danmarks Statistik og SPS-data fra Styrelsen for Undervisning og Kvalitet.

Note: Analyseenheden er her uddannelsesforløb, hvor der er modtaget/ikke er modtaget SPS. Et individ kan altså godt indgå i analysen flere gange, hvis individet har påbegyndt flere uddannelsesforløb.

Note: Parentesen angiver N i hhv. 2008 og 2017.

FIGUR 5.4

Regionale forskelle i udviklingen i SPS på HHX

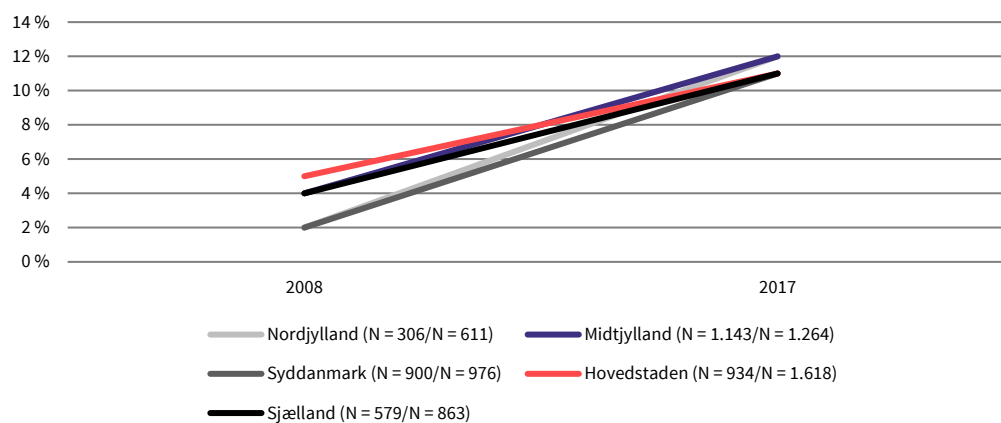
Kilde: Danmarks Statistik og SPS-data fra Styrelsen for Undervisning og Kvalitet.

Note: Analyseenheden er her uddannelsesforløb, hvor der er modtaget/ikke er modtaget SPS. Et individ kan altså godt indgå i analysen flere gange, hvis individet har påbegyndt flere uddannelsesforløb.

Note: Parentesen angiver N i hhv. 2008 og 2017.

FIGUR 5.5

Regionale forskelle i udviklingen i SPS på HTX

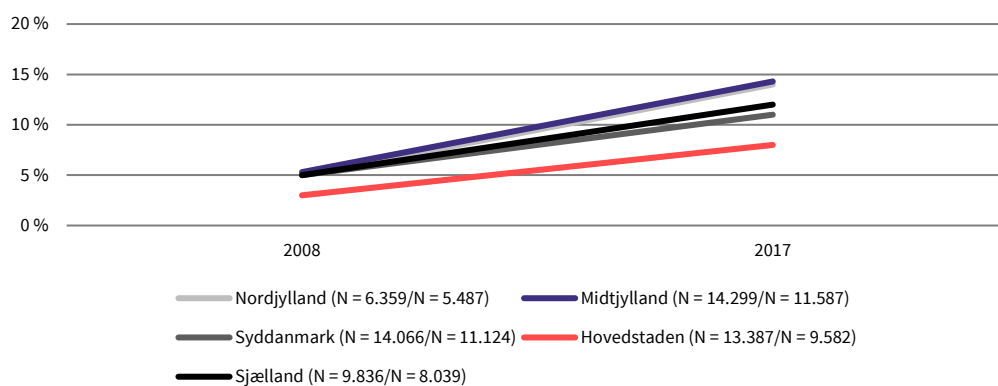
Kilde: Danmarks Statistik og SPS-data fra Styrelsen for Undervisning og Kvalitet.

Note: Analyseenheden er her uddannelsesforløb, hvor der er modtaget/ikke er modtaget SPS. Et individ kan altså godt indgå i analysen flere gange, hvis individet har påbegyndt flere uddannelsesforløb.

Note: Parentesen angiver N i hhv. 2008 og 2017.

FIGUR 5.6

Regionale forskelle i udviklingen i SPS på EUD

Kilde: Danmarks Statistik og SPS-data fra Styrelsen for Undervisning og Kvalitet.

Note: Analyseenheden er her uddannelsesforløb, hvor der er modtaget/ikke er modtaget SPS. Et individ kan altså godt indgå i analysen flere gange, hvis individet har påbegyndt flere uddannelsesforløb.

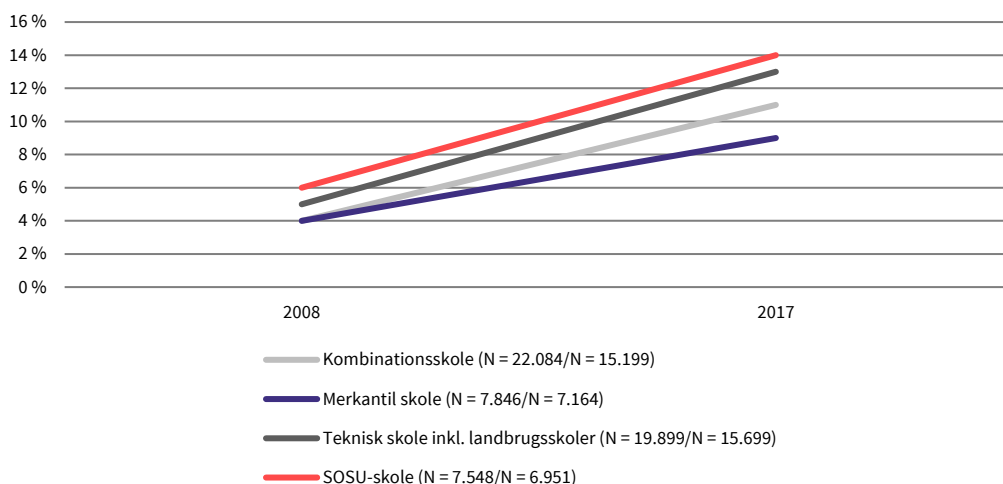
Note: Parentesen angiver N i hhv. 2008 og 2017.

5.3 Forskelle i SPS fordelt på skoletype på EUD

Stigningen i SPS på EUD kommer til udtryk inden for alle skoletyper, og man kan se, at udviklingen fra 2008 til 2017 har været mere eller mindre ens for alle skoletyper (jf. figur 5.4). Det er de tekniske skoler (inkl. landbrugsskolerne) og SOSU-skolerne, der har haft den største andel af SPS-forløb – både i 2008 og i 2017.

FIGUR 5.7

Forskelle i SPS fordelt på EUD-skoletyper

Kilde: Danmarks Statistik og SPS-data fra Styrelsen for Undervisning og Kvalitet.

Note: Analyseenheden er her uddannelsesforløb, hvor der er modtaget/ikke er modtaget SPS. Et individ kan altså godt indgå i analysen flere gange, hvis individet har påbegyndt flere uddannelsesforløb.

Note: Parentesen angiver N i hhv. 2008 og 2017.

Note: Resultater for EUD på universiteter/professionshøjskoler (fx uddannelsen til klinikassistent) og "Andet" (fx AMU eller Hærens Materielkommando) er ikke vist i figuren (N = 568/N = 806).

5.4 Uddannelsesforløb og bevillingsmønster

Elever, der har modtaget SPS på baggrund af enten ordblindhed eller psykiske vanskeligheder, har påbegyndt flere uddannelsesforløb i perioden end elever, der ikke har modtaget SPS (jf. tabel 5.1).

Elever, der har modtaget SPS på baggrund af psykiske vanskeligheder, har påbegyndt lidt flere uddannelsesforløb end elever, der har modtaget SPS på baggrund af ordblindhed. Fx er det 58 % af de elever, der har modtaget SPS på baggrund af psykiske vanskeligheder, der kun har påbegyndt et uddannelsesforløb i perioden, mens den tilsvarende andel blandt ikke-SPS-modtagerne er 74 %. Samtidig er det 5 % af de elever, der har modtaget SPS på baggrund af psykiske vanskeligheder, der har påbegyndt flere end tre uddannelsesforløb i perioden sammenlignet med 2 % blandt ikke-SPS-modtagerne. Disse tal indikerer, at SPS-modtagere i mindre grad end ikke-SPS-modtagere har haft en direkte vej gennem ungdomsuddannelsessystemet.

TABEL 5.1

Antal uddannelsesforløb i perioden fordelt på SPS-type

Antal uddannelsesforløb i perioden	Ordblindhed		Psykiske vanskeligheder		Ingen SPS		Total	
	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent
Et forløb	26.612	62 %	5.045	58 %	604.463	74 %	636.314	74 %
To forløb	11.020	26 %	2.374	28 %	148.677	18 %	162.143	19 %
Tre forløb	3.309	8 %	798	9 %	40.253	5 %	44.382	5 %

Antal uddannelsesforløb i perioden	Ordblindhed		Psykiske vanskeligheder		Ingen SPS		Total	
	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent
Flere end tre forløb	1.698	4 %	410	5 %	18.169	2 %	20.288	2 %
Total	42.639	100 %	8.627	100 %	811.562	100 %	863.128	100 %

Kilde: Danmarks Statistik og SPS-data fra Styrelsen for Undervisning og Kvalitet.

Note: Analyseenheden er her uddannelsesforløb, hvor der er modtaget/ikke er modtaget SPS. Et individ kan altså godt indgå i analysen flere gange, hvis individet har påbegyndt flere uddannelsesforløb.

Note: $p < 0,001$.

Når man ser nærmere på de SPS-modtagere, der har påbegyndt flere uddannelsesforløb i perioden, kan man se, at der er stor forskel på deres bevillingsmønster (jf. tabel 5.2). Blandt SPS-modtagere, der har haft to uddannelsesforløb i perioden, er der en ca. en tredjedel, der har modtaget SPS i begge forløb (37 %). Tilsvarende er der ca. en tredjedel, der kun har modtaget SPS i det første forløb (31 %), og en tredjedel, der kun har modtaget SPS i det andet forløb (33 %). I gruppen af elever med flere end tre uddannelsesforløb i perioden er der 25 %, der har modtaget *vekslende SPS*, dvs. at de har modtaget SPS i nogle uddannelsesforløb afbrudt af et eller flere andre uddannelsesforløb, hvor de ikke har modtaget SPS. Disse tal vidner om, at SPS er en dynamisk størrelse, og at det ikke er muligt at tegne et typisk bevillingsmønster.

TABEL 5.2

Bevillingsmønster fordelt på antal uddannelsesforløb

Antal uddannelsesforløb i perioden	SPS i alle forløb	Kun SPS i et tidligt forløb	Kun SPS i et senere forløb	Vekslede SPS	Total
	Procent	Procent	Procent	Procent	Procent
To forløb (N = 14.464)	37 %	31 %	33 %	0 %	100 %
Tre forløb (N = 4.415)	22 %	30 %	36 %	12 %	100 %
Flere end tre forløb (N = 2.266)	16 %	26 %	34 %	25 %	100 %

Kilde: Danmarks Statistik og SPS-data fra Styrelsen for Undervisning og Kvalitet.

Note: Analyseenheden er her uddannelsesforløb, hvor der er modtaget SPS. Et individ kan altså godt indgå i analysen flere gange, hvis individet har modtaget SPS i flere uddannelsesforløb.

Der er ligeledes stor variation med hensyn til, hvor lang tid der går, fra eleven har påbegyndt en ungdomsuddannelse, til SPS træder i kraft (jf. tabel 5.3). I nogle uddannelsesforløb ydes støtten kort efter uddannelsesstart, men i en stor del af forløbene kan der gå op til mere end et år efter uddannelsesstart, før støtten iværksættes. Det er især på STX og HHX, at SPS først træder i kraft senere i uddannelsesforløbet. Her modtager 21-22 % af SPS-modtagerne SPS mere end et år efter uddannelsesstart. Det er ifølge reglerne ikke muligt at modtage støtte før uddannelsesstart, jf. kapi-

tel 2.3.2, men ansøgningsprocessen kan begynde fra det tidspunkt, hvor eleven er optaget på uddannelsen. Derfor må andelen af uddannelsesforløb, hvor bevillingsperioden er påbegyndt før uddannelsesstart, skyldes, at eleverne er faldet fra og er startet på uddannelsen igen⁷.

TABEL 5.3

Støttestart fordelt på ungdomsuddannelse

Ungdomsuddannelse	Før studie-start/overført fra tidligere forløb*	Ved uddannelsesstart	Inden for tre mdr. efter uddannelsesstart	Inden for et år efter uddannelsesstart	Senere end et år efter uddannelsesstart	Total
	Procent	Procent	Procent	Procent	Procent	Procent
STX (N = 7.701)	3 %	17 %	27 %	32 %	22 %	100 %
HF (N = 5.814)	17 %	21 %	28 %	24 %	10 %	100 %
HHX (N = 2.874)	6 %	21 %	27 %	24 %	21 %	100 %
HTX (N = 3.450)	4 %	40 %	24 %	18 %	14 %	100 %
EUD (N = 46.568)	24 %	35 %	23 %	11 %	7 %	100 %
Total (N = 66.407)	19 %	32 %	24 %	15 %	10 %	100 %

Kilde: Danmarks Statistik og SPS-data fra Styrelsen for Undervisning og Kvalitet.

Note: Analyseenheden er her uddannelsesforløb, hvor der er modtaget SPS. Et individ kan altså godt indgå i analysen flere gange, hvis individet har modtaget SPS i flere uddannelsesforløb.

Note: Støttestart er beregnet som forskellen mellem datoen for uddannelsesstart og datoen for bevillingsstart. "Ved uddannelsesstart" er defineret som 40-0 dage før uddannelsesstart.

Note: * Ifølge reglerne er det ikke muligt at modtage støtte før uddannelsesstart, da ansøgningsprocessen først kan påbegyndes, når eleven er optaget på uddannelsen, og støtten først kan iværksættes, fra eleven er startet på uddannelsen. Denne andel må skyldes, at eleverne er omgængere.

Note: $p < 0,001$.

Der er en klar tendens til, at det især er på baggrund af psykiske vanskeligheder – og i nogen grad på baggrund af udviklingsforstyrrelser – at SPS ydes senere i forløbet (jf. tabel 5.4). Der kan være flere grunde til, at SPS først igangsættes undervejs i uddannelsesforløbet. Det kan skyldes, at støttebehovet først opdages senere, eller at behovet først opstår på et senere tidspunkt. Det kan fx være i mødet med de nye udfordringer på en ungdomsuddannelse, at behovet for støtte opstår. Der er også flere psykiske vanskeligheder, som ofte først viser sig i ungdomsårene.

⁷ Elever, der har fået tildelt hjælpemidler på en fri grundskole eller en fri kostskole, der også er omfattet af SPS-ordningen, kan få overflyttet hjælpemidlerne til den nye uddannelse, og deres støttestart vil således også ligge før uddannelsesstart.

TABEL 5.4

Støttestart fordelt på handicap

Handicap	Før studie- start/over- ført fra tidli- gere forløb*	Ved uddan- nesstart	Inden for tre mdr. efter uddannel- sesstart	Inden for et år efter ud- dannelses- start	Senere end et år efter uddannel- sesstart	Total
	Procent	Procent	Procent	Procent	Procent	Procent
Ordblindhed (N = 51.451)	21 %	31 %	25 %	14 %	9 %	100 %
Psykiske vanskelighe- der (N = 1.926)	8 %	24 %	18 %	22 %	28 %	100 %
Udviklingsforstyrrel- ser (N = 7.554)	14 %	37 %	18 %	17 %	15 %	100 %
Øvrige (N = 5.476)	19 %	31 %	21 %	17 %	13 %	100 %
Total (N = 66.407)	19 %	32 %	24 %	15 %	10 %	100 %

Kilde: Danmarks Statistik og SPS-data fra Styrelsen for Undervisning og Kvalitet.

Note: Analyseenheden er her uddannelsesforløb, hvor der er modtaget/ikke er modtaget SPS. Et individ kan altså godt indgå i analysen flere gange, hvis individet har påbegyndt flere uddannelsesforløb.

Note: Støttestart er beregnet som forskellen mellem datoen for uddannelsesstart og datoen for bevillingsstart. "Ved uddannelsesstart" er defineret som 40-0 dage før uddannelsesstart.

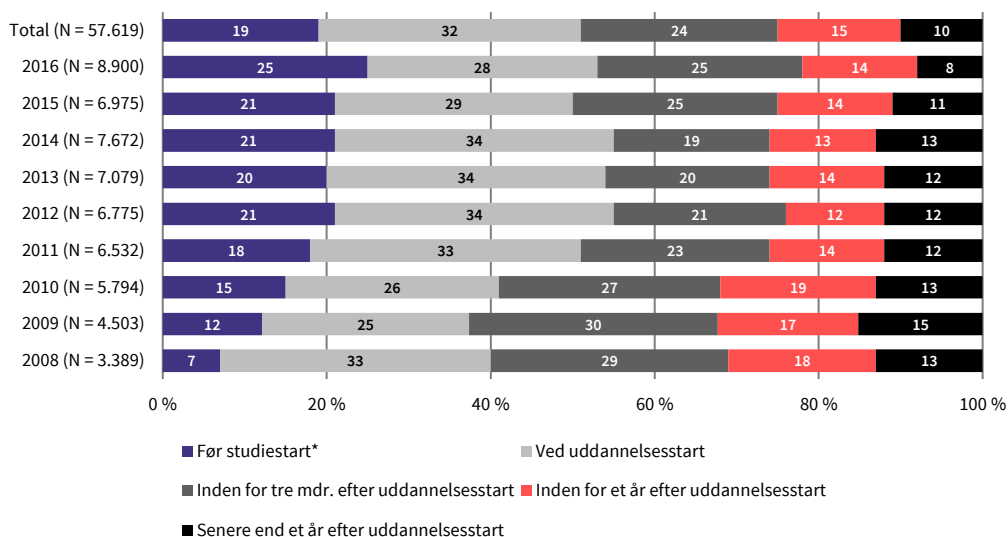
Note: * Ifølge reglerne er det ikke muligt at modtage støtte før uddannelsesstart, da ansøgningsprocessen først kan påbegyndes, når eleven er optaget på uddannelsen, og støtten først kan iværksættes, fra eleven er startet på uddannelsen. Denne andel må skyldes, at eleverne er omgængere.

Note: $p < 0,001$.

Den tid, der går fra uddannelsesstart til støttestart, har ikke ændret sig markant i perioden. Dog er der en tendens til, at SPS igangsættes tidligere de senere år (jf. Figur 5.8). Fx var det i 2008 13 % af SPS-modtagerne, som modtog støtte mere end et år efter uddannelsesstart. Den tilsvarende andel var 8 % i 2016.

FIGUR 5.8

Støttestart fordelt på år for uddannelsesstart

Kilde: Danmarks Statistik og SPS-data fra Styrelsen for Undervisning og Kvalitet.

Note: Analyseenheden er her uddannelsesforløb, hvor der er modtaget SPS. Et individ kan altså godt indgå i analysen flere gange, hvis individet har modtaget SPS i flere uddannelsesforløb.

Note: Støttestart er beregnet som forskellen mellem datoen for uddannelsesstart og datoen for bevillingsstart. "Ved uddannelsesstart" er defineret som 40-0 dage før uddannelsesstart.

Note: * Ifølge reglerne er det ikke muligt at modtage støtte før uddannelsesstart, da processen først kan påbegyndes, når eleven er optaget på uddannelsen, og støtten først kan iværksættes, fra eleven er startet på uddannelsen. Denne andel må skyldes, at eleverne er omgængere.

Note: ekskl. 2017 (N = 8.788), da der ikke her findes fuldstændige data for bevilling "Senere end et år efter uddannelsesstart".

Note: $p < 0,001$.

5.5 Handicap

Der er stor forskel på, hvilke vanskeligheder eller handicap der ligger til grund for SPS-modtagernes støttebehov, afhængigt af hvilken ungdomsuddannelse de går på (jf. tabel 5.5)⁸. Andelen af SPS-modtagere, der har modtaget SPS på baggrund af ordblindhed, er langt større på EUD (81 %) end på de øvrige ungdomsuddannelser (65-74 %). Omvendt er der en markant større andel af SPS-modtagere, der modtager støtte på baggrund af en udviklingsforstyrrelse, på HTX (23 %) end på de øvrige ungdomsuddannelser (9-15 %).

8 I det administrative SPS-system kan en elev kun registreres med ét handicap. En elev, der er ordblind og har en udviklingsforstyrrelse, vil altså kun få anført en af handicaptypene (ofte den mest støttekrævende) i SPS-systemet.

TABEL 5.5

Handicap fordelt på ungdomsuddannelse

Ungdomsuddannelse	Ordblindhed	Psykiske vanskeligheder	Udviklingsforstyrrelser	Øvrige	Total
	Procent	Procent	Procent	Procent	Procent
STX (N = 7.701)	69 %	5 %	15 %	10 %	100 %
HF (N = 5.814)	72 %	5 %	14 %	8 %	100 %
HHX (N = 2.874)	74 %	5 %	12 %	10 %	100 %
HTX (N = 3.450)	65 %	4 %	23 %	7 %	100 %
EUD (N = 46.568)	81 %	2 %	9 %	8 %	100 %
Total (N = 66.407)	77 %	3 %	11 %	8 %	100 %

Kilde: Danmarks Statistik og SPS-data fra Styrelsen for Undervisning og Kvalitet.

Note: Analyseenheden er her uddannelsesforløb, hvor der er modtaget SPS. Et individ kan altså godt indgå i analysen flere gange, hvis individet har modtaget SPS i flere uddannelsesforløb.

Note: "Øvrige" inkluderer "Blind/svagsynet" (1 %), "Døv/nedsat hørelse" (1 %), "Bevægelsesvanskeligheder" (2 %), "Talevanskeligheder" (0 %), "Indlæringsproblemer" (2 %), "Neurologisk lidelse" (1 %), "Andet/uoplyst" (0 %).

Note: $p < 0,001$.

Når man ser på udviklingen i typen af handicap eller vanskeligheder blandt støttemodtagerne over tid, ser man, at udviklingsforstyrrelser udgør en stadig stigende andel af det samlede handicapbillede (jf. tabel 5.6). Fx blev der i 2008 givet SPS på baggrund af en udviklingsforstyrrelse i 4 % af tilfældene. Mens den tilsvarende andel i 2017 var 16 %. Den samme tendens gør sig gældende for psykiske problemer, om end i noget mindre omfang (1 % i 2008 sammenlignet med 4 % i 2017). Ordblindhed udgør stadig langt den største andel af de vanskeligheder, der ydes støtte på baggrund af (72 % i 2017). Men på grund af stigningen i de andre vanskeligheder udgør de i dag en mindre andel end tidligere.

TABEL 5.6

Handicap fordelt på år for uddannelsesstart

Uddannelsesstart	Ordblindhed	Psyriske vanskeligheder	Udviklingsforstyrrelser	Øvrige	Total
	Procent	Procent	Procent	Procent	Procent
2008 (N = 3.641)	84 %	1 %	4 %	10 %	100 %
2009 (N = 4.517)	85 %	1 %	5 %	10 %	100 %
2010 (N = 7.216)	86 %	1 %	6 %	8 %	100 %
2011 (N = 8.053)	84 %	2 %	8 %	6 %	100 %
2012 (N = 8.679)	81 %	2 %	9 %	7 %	100 %
2013 (N = 9.080)	78 %	3 %	11 %	8 %	100 %
2014 (N = 9.807)	76 %	3 %	12 %	9 %	100 %
2015 (N = 9.931)	75 %	3 %	13 %	7 %	100 %
2016 (N = 10.661)	72 %	4 %	16 %	8 %	100 %
2017 (N = 11.074)	72 %	4 %	16 %	7 %	100 %
Total (N = 82.803)	78 %	3 %	11 %	8 %	100 %

Kilde: Danmarks Statistik og SPS-data fra Styrelsen for Undervisning og Kvalitet.

Note: Analyseenheden er her uddannelsesforløb, hvor der er modtaget SPS. Et individ kan altså godt indgå i analysen flere gange, hvis individet har modtaget SPS i flere uddannelsesforløb.

Note: "Øvrige" inkluderer "Blind/svagsynet" (1 %), "Døv/nedsat hørelse" (1 %), "Bevægelsesvanskeligheder" (2 %), "Talevanskeligheder" (0 %), "Indlæringsproblemer" (2 %), "Neurologisk lidelse" (1 %), "Andet/uoplyst" (1 %).

Note: $p < 0,001$.

5.6 Støtteformer

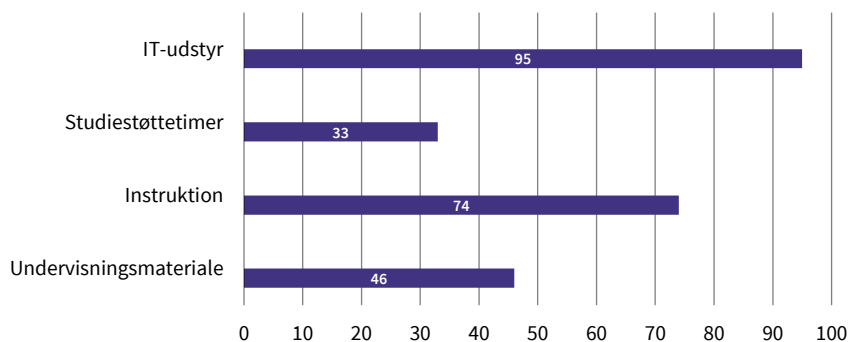
Figur 5.9-5.11 beskriver de former for støtte, der er givet i uddannelsesforløb, hvor SPS er bevilget på baggrund af hhv. læse- og skrivevanskeligheder, udviklingsforstyrrelser og psykiske problemer. Dermed viser figurerne, i hvor stor en andel af tilfældene, at en støtteform ydes i forbindelse med et givent handicap.

Hvis man ser på SPS-modtagere med ordblindhed (jf. figur 5.9), fremgår det, at de i 95 % af forløbene har modtaget støtte i form af IT-udstyr. I en lidt mindre andel af forløbene har de modtaget støtte i form af instruktion (74 %), undervisningsmateriale (46 %) og studiestøttetimer (33 %).

Blandt SPS-modtagere, der har modtaget SPS på baggrund af en udviklingsforstyrrelse (figur 5.10) eller psykiske problemer (figur 5.11), er studiestøttetimer den primære form for støtte (hhv. 96 % og 98 %), mens de øvrige støtteformer er langt mindre udbredte.

FIGUR 5.9

Støtteformer ydet til SPS-modtagere med ordblindhed (N = 57.336)

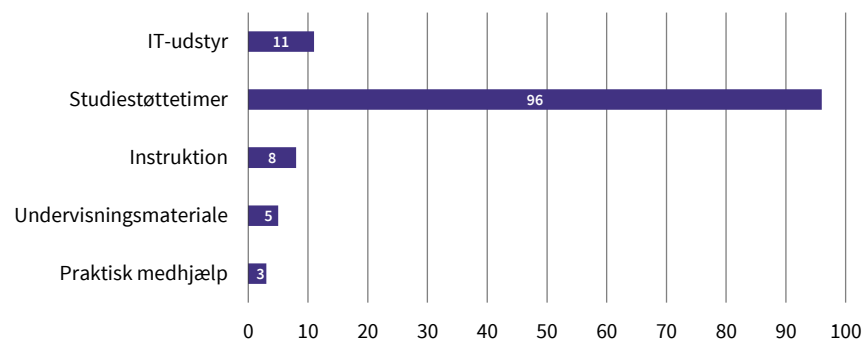
Kilde: Danmarks Statistik og SPS-data fra Styrelsen for Undervisning og Kvalitet.

Note: Analyseenheden er her uddannelsesforløb, hvor der er modtaget SPS på baggrund af læse- og skrivevanskeligheder. Et individ kan altså godt indgå i analysen flere gange, hvis individet har modtaget SPS på baggrund af ordblindhed i flere uddannelsesforløb.

Note: Øvrige støtteformer er givet i under 1 % af forløbene.

FIGUR 5.10

Støtteformer ydet til SPS-modtagere med udviklingsforstyrrelser (N = 8.435)

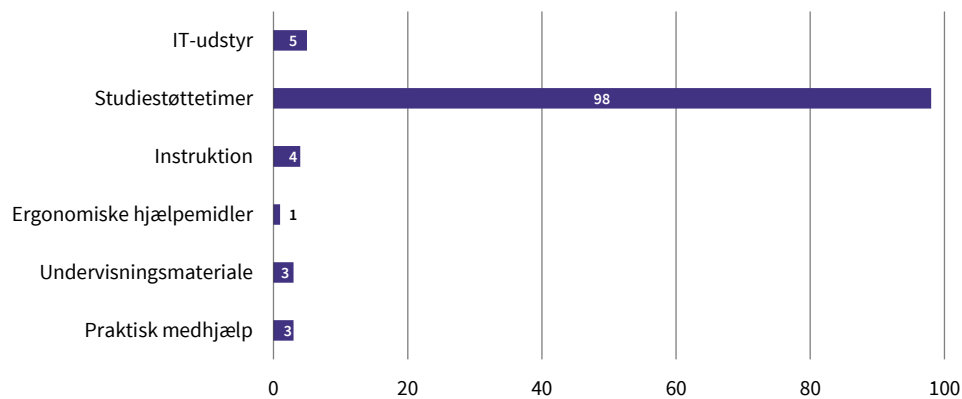

Kilde: Danmarks Statistik og SPS-data fra Styrelsen for Undervisning og Kvalitet.

Note: Analyseenheden er her uddannelsesforløb, hvor der er modtaget SPS på baggrund af udviklingsforstyrrelser. Et individ kan altså godt indgå i analysen flere gange, hvis individet har modtaget SPS på baggrund af udviklingsforstyrrelser i flere uddannelsesforløb.

FIGUR 5.11

Støtteformer ydet til SPS-modtagere med psykiske vanskeligheder (N = 2.088)

Kilde: Danmarks Statistik og SPS-data fra Styrelsen for Undervisning og Kvalitet.

Note: Analyseenheden er her uddannelsesforløb, hvor der er modtaget SPS på baggrund af psykiske vanskeligheder. Et individ kan altså godt indgå i analysen flere gange, hvis individet har modtaget SPS på baggrund af psykiske vanskeligheder i flere uddannelsesforløb.

Note: Øvrige støtteformer er givet i under 1 % af forløbene.

6 Hvordan klarer elever, der modtager SPS, sig i forhold til andre elever?

I dette kapitel undersøger vi, hvordan SPS-modtagere på ungdomsuddannelserne klarer sig i forhold til andre elever med hensyn til en række virkningsindikatorer. Vi undersøger således forskelle mellem SPS-modtagere og øvrige elever i forhold til frafald fra ungdomsuddannelse, overgang til praktik på EUD, karaktergennemsnit i gymnasiet, overgang til videregående uddannelse efter endt gymnasieuddannelse samt overgang til beskæftigelse efter endt EUD.

Overordnet set viser analysen, at når man tager højde for en række faktorer som fx forældrenes uddannelsesniveau og indkomst og elevernes køn, ser det ud til, at elever, der har modtaget SPS i et givent uddannelsesforløb, generelt klarer sig ganske godt i forhold til elever, der ikke har modtaget SPS:

- Frafaldet på ungdomsuddannelserne er mindre blandt elever, der har modtaget SPS, end blandt elever, der ikke har modtaget SPS.
- Elever, der har modtaget SPS, overgår til videregående uddannelse på lige fod med elever, der ikke har modtaget SPS.
- Elever, der har modtaget SPS, får lavere karakterer til deres gymnasiale eksamen end elever, der ikke har modtaget SPS, men når man tager højde for deres faglige udgangspunkt, i form af karakterer i grundskolen, har SPS-modtageres karaktergennemsnit udviklet sig i mere positiv retning i gymnasiet end karaktergennemsnittet hos elever, der ikke har modtaget SPS.
- Kun med hensyn til overgangen til skolepraktik og overgangen til beskæftigelse efter endt EUD klarer SPS-modtagere sig dårligere sammenlignet med elever, der ikke har modtaget SPS.

Endvidere viser analysen, at der er stor forskel på, hvordan SPS-modtagerne klarer sig, afhængigt af deres handicap. Generelt klarer elever, der har modtaget SPS på baggrund af ordblindhed, sig bedre end elever, der har modtaget SPS på baggrund af psykiske vanskeligheder.

Endelig peger analysen på, at virkningen af SPS afhænger af, hvilken ungdomsuddannelse eleverne går på. Først og fremmest ser man nogle særlige udfordringer ved SPS-ordningen på EUD, idet det hovedsageligt er i forbindelse med praktikken og overgangen til beskæftigelse, at SPS-modtagerne adskiller sig negativt fra ikke-SPS-modtagerne. På de gymnasiale uddannelser ser det derudover ud til, at SPS-modtagerne på de treårige gymnasiale uddannelser har det lidt sværere end SPS-modtagerne på HF. Dette ses, idet forskellene mellem SPS- og ikke-SPS-modtagere er større på de treårige gymnasiale uddannelser end på HF, både hvad angår karaktergennemsnit, og hvad angår overgang til videregående uddannelse.

6.1 Læsevejledning til analyseresultater

Kapitlet er opdelt i fem afsnit, der præsenterer resultaterne fra analyserne af de fem virkningsindikatorer, der er fokus på i undersøgelsen (frafald på ungdomsuddannelserne, overgang til videreuddannelse, karaktergennemsnit, skolepraktik og overgang til beskæftigelse). Hvert afsnit indledes med tabeller, der præsenterer de faktiske andele eller gennemsnit for den pågældende virkningsindikator, dvs. hvor der ikke er taget højde for øvrige faktorer, der kan ligge til grund for eventuelle forskelle mellem SPS-modtagere og ikke-SPS-modtagere.

Dernæst følger en figur, der præsenterer sandsynligheden knyttet til virkningsindikatoren, altså fx sandsynligheden for frafald på ungdomsuddannelse, når der er taget højde for en række baggrundsfaktorer såsom køn, alder, herkomst og forældres indkomst og uddannelse⁹. Denne analyse gennemføres for at sikre, at eventuelle forskelle mellem SPS-modtagere og ikke-SPS-modtagere ikke skyldes andre bagvedliggende forskelle mellem de to grupper, fx forskelle i elevernes sociale baggrund. Dermed tilstræbes det at gøre SPS-modtagere og ikke-SPS-modtagere så sammenlignelige som muligt. Det centrale resultat i denne analyse er *forskellen* mellem SPS-modtagere og ikke-SPS-modtagere, mens det ikke umiddelbart er meningsfuldt at tolke de enkelte sandsynligheder i sig selv. Dette skyldes, at sandsynlighederne er betinget af netop de baggrundsfaktorer, vi har taget højde for i analysen, således at alle baggrundsvariable holdes på et givent niveau. Derfor er de udregnede sandsynligheder kun et udtryk for sandsynlighederne for én bestemt kombination af baggrundsfaktorerne¹⁰. Ændrer man på bare én af baggrundsfaktorerne, vil niveauet for sandsynlighederne ændre sig, men forholdet mellem SPS- og ikke-SPS-modtagere vil stadig være det samme.

Alle resultater præsenteres separat for SPS, der er ydet på baggrund af hhv. ordblindhed og psykiske vanskeligheder. Derudover er analyserne opdelt på type af ungdomsuddannelse, hvor det er relevant.

I slutningen af hvert afsnit præsenteres resultaterne af en række analyser, hvor vi ser nærmere på, om betydningen af SPS varierer, afhængigt af hvor mange SPS-modtagere en institution har, samt om betydningen er forskellig afhængigt af skoletype.

6.2 Frafald på ungdomsuddannelserne

Overordnet viser frafaldsanalysen, at elever, der har modtaget SPS på baggrund af ordblindhed, har mindre sandsynlighed for at falde fra¹¹ en ungdomsuddannelse sammenlignet med elever, der ikke har modtaget SPS. Elever, der har modtaget SPS på baggrund af psykiske vanskeligheder, har også mindre sandsynlighed for frafald på EUD og HF sammenlignet med elever, der ikke har modtaget SPS – dog er forskellene mellem SPS- og ikke-SPS-modtagere her lidt mindre. For elever, der har modtaget SPS på baggrund af psykiske vanskeligheder på de treårige gymnasiale uddannelser, er der ingen forskel i deres frafaldssandsynlighed sammenlignet med elever, der ikke har modtaget SPS.

9 Disse sandsynligheder kaldes forudsagte sandsynligheder og er udregnet på baggrund af en regressionsanalyse.

10 Alle baggrundsfaktorer er holdt konstant på gennemsnittet i alle figurer med forudsagte sandsynligheder.

11 Frafald er her defineret som frafald inden for et år efter uddannelsesstart.

6.2.1 Beskrivende analyse

Frafaldet på ungdomsuddannelserne er mindre blandt elever, der i løbet af deres uddannelsesforløb har modtaget SPS på baggrund af ordblindhed, end blandt elever, der ikke har modtaget SPS (jf. tabel 6.1). Dette gælder på både de treårige gymnasiale uddannelser (9 % over for 12 %), HF (13 % over for 26 %) og EUD (42 % over for 51 %).

Endvidere fremgår det af tabellen, at der er væsentlige forskelle i, hvor stor forskellen i frafald mellem SPS- og ikke-SPS-modtagere er, afhængigt af hvilken ungdomsuddannelse eleverne går på. Således er forskellen mellem SPS- og ikke-SPS-modtagere størst på HF (-13 procentpoint) og mindst på de treårige gymnasiale uddannelser (-3 procentpoint).

TABEL 6.1

Frafald fordelt på, om eleven har modtaget SPS på baggrund af ordblindhed, og typen af ungdomsuddannelse

Frafald inden for et år	Ikke-SPS-modtagere		SPS-modtagere (ordblindhed)		Forskel	
	Antal	Procent	Antal	Procent	Procent-point	Chi ² -test
Treårig gymnasial uddannelse	46.231	12 %	717	9 %	-3	p < 0,001
HF	17.856	26 %	465	13 %	-13	p < 0,001
EUD	271.033	51 %	13.942	42 %	-9	p < 0,001

Kilde: Danmarks Statistik og SPS-data fra Styrelsen for Undervisning og Kvalitet.

Note: N for ikke-SPS-modtagere: treårig gymnasial uddannelse = 380.959, HF = 68.668, EUD = 531.453.

N for SPS-modtagere: treårig gymnasial uddannelse = 8.069, HF = 3.506, EUD = 32.858.

Note: Forskelle i frafald mellem SPS- og ikke-SPS-modtagere er signifikante for alle tre ungdomsuddannelser.

Note: Frarafald defineres som frafald inden for et år efter påbegyndt uddannelsesforløb.

For elever, der har modtaget SPS på baggrund af psykiske vanskeligheder, er forskellene i frafald mellem SPS-modtagere og ikke-SPS-modtagere på tværs af de tre typer af ungdomsuddannelser en anelse mindre (jf. tabel 6.2). Dog viser tabellen også, at SPS-modtagere på de treårige gymnasiale uddannelser falder mere fra (15 %) end elever, der ikke har modtaget SPS (12 %), hvilket er den omvendte tendens i forhold til SPS-modtagere på baggrund af ordblindhed på de treårige gymnasiale uddannelser. Både på HF og på EUD er frafaldet mindre blandt SPS-modtagere end blandt elever, der ikke har modtaget SPS – en forskel på hhv. 5 procentpoint og 4 procentpoint.

TABEL 6.2

Frafald fordelt på, om eleven har modtaget SPS på baggrund af psykiske vanskeligheder, og typen af ungdomsuddannelse

Frafald inden for et år	Ikke-SPS-modtagere		SPS-modtagere (psykiske vanskeligheder)		Forskel	
	Antal	Procent	Antal	Procent	Procent-point	Chi ² -test
Treårig gymnasial uddannelse	46.231	12 %	369	15 %	3	p < 0,001
HF	17.856	26 %	181	21 %	-5	p = 0,001

Frafald inden for et år	Ikke-SPS-modtagere		SPS-modtagere (psykiske vanskeligheder)		Forskelle
	Antal	Procent	Antal	Procent	
EUD	271.033	51 %	1.925	47 %	-4 Chi ² -test p < 0,001

Kilde: Danmarks Statistik og SPS-data fra Styrelsen for Undervisning og Kvalitet.

Note: N for ikke-SPS-modtagere: treårig gymnasial uddannelse = 380.959, HF = 68.668, EUD = 531.453.

N for SPS-modtagere: treårig gymnasial uddannelse = 2.510, HF = 859, EUD = 4.135.

Note: Forskelle i frafald mellem SPS- og ikke-SPS-modtagere er signifikante for alle tre ungdomsuddannelser.

Note: Frafall defineres som frafald inden for et år efter påbegyndt uddannelsesforløb.

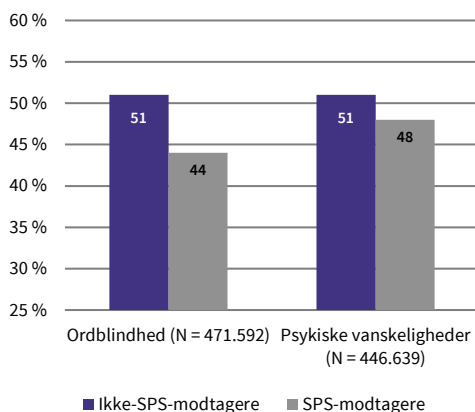
6.2.2 Sandsynlighed for frafald, når der tages højde for baggrundsfaktorer

EUD

Figur 6.1 præsenterer sandsynligheden for frafald for SPS- og ikke-SPS-modtagere på EUD, når der tages højde for baggrundsfaktorer. Her ses det, at når man sammenligner sammenlignelige grupper med hensyn til en række baggrundsfaktorer, tegner der sig det samme billede som i den beskrivende analyse: Fraffaldet blandt SPS-modtagere er mindre end blandt elever, der ikke har modtaget SPS. Således har elever, der har modtaget SPS på baggrund af ordblindhed, 7 procentpoint mindre sandsynlighed for at falde fra end elever, der ikke har modtaget SPS. For elever, der har modtaget SPS på baggrund af psykiske vanskeligheder, er den tilsvarende forskel 3 procentpoint.

FIGUR 6.1

Sandsynlighed for frafald for SPS- og ikke-SPS-modtagere på EUD

Kilde: Danmarks Statistik og SPS-data fra Styrelsen for Undervisning og Kvalitet.

Note: Forskelle mellem SPS- og ikke-SPS-modtagere er signifikante for SPS modtaget på baggrund af både ordblindhed og psykiske vanskeligheder (p < 0,001).

Note: Frafall defineres som frafald inden for et år efter påbegyndt uddannelsesforløb.

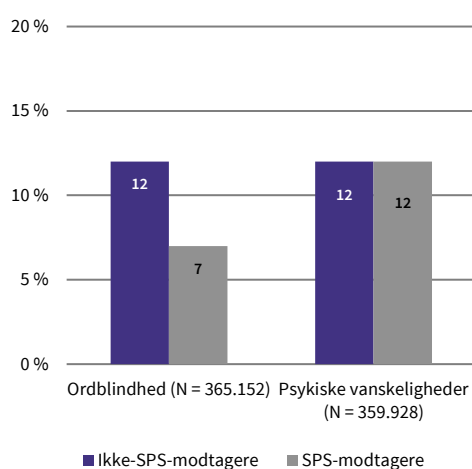
Note: Sandsynlighederne er forudsagte sandsynligheder, der er estimeret ud fra en regressionsmodel, hvor der er kontrolleret for køn, alder, herkomst, forældres indkomst målt i kvartiler, forældres højeste gennemførte uddannelse, startår, skoletype og antal SPS-modtagere på skolen.

Treårige gymnasiale uddannelser

Figur 6.2 viser sandsynligheder for frafald for SPS- og ikke-SPS-modtagere, når der er taget højde for baggrundsfaktorer, på de treårige gymnasiale uddannelser. Her fremgår det, at elever, der har modtaget SPS på baggrund af ordblindhed, har betydelig mindre sandsynlighed for frafald end ikke-SPS-modtagere (en forskel på 5 procentpoint). Der er imidlertid ingen forskel i frafald mellem elever, der har modtaget SPS på baggrund af psykiske vanskeligheder, og elever, der ikke har modtaget SPS, når man ser på sammenlignelige grupper.

FIGUR 6.2

Sandsynlighed for frafald for SPS- og ikke-SPS-modtagere på de treårige gymnasiale uddannelser

Kilde: Danmarks Statistik og SPS-data fra Styrelsen for Undervisning og Kvalitet.

Note: Forskelle mellem SPS- og ikke-SPS-modtagere er signifikante for SPS modtaget på baggrund af ordblindhed ($p < 0,001$), men ikke for SPS modtaget på baggrund af psykiske vanskeligheder ($p = 0,509$).

Note: Frafall defineres som frafald inden for et år efter påbegyndt uddannelsesforløb.

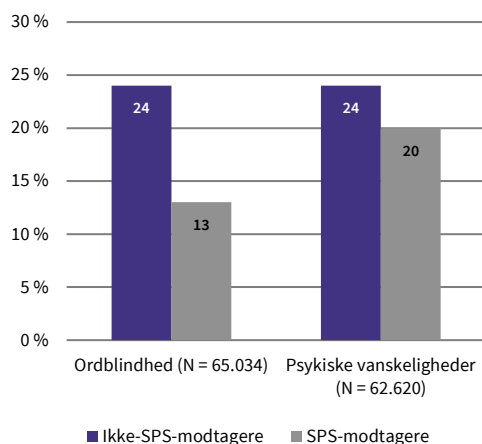
Note: Sandsynlighederne er forudsagte sandsynligheder, der er estimeret ud fra en regressionsmodel, hvor der er kontrolleret for køn, alder, herkomst, forældres indkomst målt i kvartiler, forældres højeste gennemførte uddannelse, startår, skoletype og antal SPS-modtagere på skolen.

HF

På HF har SPS-modtagere mindre sandsynlighed for at falde fra sammenlignet med elever, der ikke har modtaget SPS, når der er taget højde for baggrundsfaktorer (jf. figur 6.3). SPS-modtagere, der har modtaget SPS på baggrund af ordblindhed, har markant lavere sandsynlighed for frafald end ikke-SPS-modtagere (en forskel på 9 procentpoint). Forskellen er noget mindre, når det kommer til elever, der har modtaget SPS på baggrund af psykiske vanskeligheder (en forskel på 4 procentpoint).

FIGUR 6.3

Sandsynlighed for frafald for SPS- og ikke-SPS-modtagere på HF

Kilde: Danmarks Statistik og SPS-data fra Styrelsen for Undervisning og Kvalitet.

Note: Forskelle mellem SPS- og ikke-SPS-modtagere er signifikante for SPS modtaget på baggrund af ordblindhed ($p < 0,001$), men ikke for SPS modtaget på baggrund af psykiske vanskeligheder ($p = 0,004$).

Note: Frafald defineres som frafald inden for et år efter påbegyndt uddannelsesforløb.

Note: Sandsynlighederne er forudsagte sandsynligheder, der er estimeret ud fra en regressionsmodel, hvor der er kontrolleret for køn, alder, herkomst, forældres indkomst målt i kvartiler, forældres højeste gennemførte uddannelse, startår og antal SPS-modtagere på skolen.

6.2.3 Variationer i betydningen af SPS for frafald

I dette afsnit præsenteres resultaterne af en række supplerende analyser, der har til formål at undersøge, om betydningen af SPS varierer afhængigt af EUD-skoletype, type af gymnasial uddannelse og erfaring med SPS på de enkelte institutioner. På grund af det begrænsede antal elever, der har modtaget SPS på baggrund af psykiske vanskeligheder, er de supplerende analyser udelukkende foretaget for gruppen af elever, der har modtaget SPS på baggrund af ordblindhed.

Skoletype

Der er en tendens til, at betydningen af SPS for frafald varierer på tværs af EUD-skoletype (jf. tabel 6.3). Således er forskellene i sandsynligheden for frafald mellem SPS- og ikke-SPS-modtagere størst blandt elever, der går på de tekniske skoler og på kombinationsskolerne, mens forskellen er mindst blandt elever, der går på SOSU-skoler. Da frafaldet blandt elever, der har modtaget SPS, generelt er mindre end blandt elever, der ikke har modtaget SPS, tyder dette resultat på, at udbyttet af SPS, modtaget på baggrund af ordblindhed, er størst på tekniske skoler og kombinationsskoler og mindst på SOSU-skoler.

TABEL 6.3

Forskelle i frafaldssandsynligheder afhængigt af skoletype fordelt på, om eleven har modtaget SPS på baggrund af ordblindhed på EUD

	Ikke-SPS-modtagere	SPS-modtagere (ordblindhed)	Forskel
	Procent	Procent	Procentpoint
SOSU-skole	42 %	40 %	2
Merkantil skole	43 %	36 %	7
Teknisk skole inkl. landbrugsskoler	55 %	46 %	9
Kombinationsskole	55 %	46 %	9

Kilde: Danmarks Statistik og SPS-data fra Styrelsen for Undervisning og Kvalitet.

Note: Variationen i betydning af SPS inden for hver skoletype er signifikant ($p < 0,001$).

Note: N = 471.592.

Note: Frafald defineres som frafald inden for et år efter påbegyndt uddannelsesforløb.

Note: Sandsynlighederne er forudsagte sandsynligheder, der er estimeret ud fra en regressionsmodel, der indeholder interaktioner mellem SPS og skoletype. Der er endvidere kontrolleret for køn, alder, herkomst, forældres indkomst målt i kvartiler, forældres højeste gennemførte uddannelse, startår og antal SPS-modtagere på skolen.

Der er en tendens til, at betydningen af SPS for frafald varierer, afhængigt af hvilken gymnasial uddannelse eleven har gået på (jf. tabel 6.4). Her fremgår det, at forskellene mellem SPS- og ikke-SPS-modtagere varierer lidt afhængigt af gymnasietype. Således er forskellen i frafaldssandsynligheden mellem SPS- og ikke-SPS-modtagere en smule større (7 procentpoint) blandt elever, der går på HTX, sammenlignet med elever på STX og HHX (4 procentpoint).

TABEL 6.4

Forskelle i frafaldssandsynligheder afhængigt af typen af gymnasial uddannelse fordelt på, om eleven har modtaget SPS på baggrund af ordblindhed på de treårige gymnasiale uddannelser

	Ikke-SPS-modtagere	SPS-modtagere (ordblindhed)	Forskel
	Procent	Procent	Procentpoint
STX	12 %	8 %	4
HHX	10 %	6 %	4
HTX	13 %	6 %	7

Kilde: Danmarks Statistik og SPS-data fra Styrelsen for Undervisning og Kvalitet.

Note: Variationen i betydning af SPS inden for hver type gymnasial uddannelse er signifikant ($p < 0,001$).

Note: N = 365.152.

Note: Frafald defineres som frafald inden for et år efter påbegyndt uddannelsesforløb.

Note: Sandsynlighederne er forudsagte sandsynligheder, der er estimeret ud fra en regressionsmodel, der indeholder interaktioner mellem SPS og skoletype. Der er endvidere kontrolleret for køn, alder, herkomst, forældres indkomst målt i kvartiler, forældres højeste gennemførte uddannelse, startår og antal SPS-modtagere på skolen.

Institutionel erfaring med SPS

En analyse af variationer i betydningen af SPS på tværs af ungdomsuddannelsesinstitutioner med forskellig grad af erfaring med SPS-modtagere (få, flere eller mange SPS-modtagere på institutio-

nen, jf. beskrivelsen af operationaliseringen i metodeappendikset) er foretaget. Ud fra denne analyse kan der ikke konstateres nogen klare tendenser med hensyn til forskelle i betydningen af SPS afhængigt af institutionel erfaring.

6.3 Praktikplads

Overordnet viser analysen, at elever, der har modtaget SPS, har større sandsynlighed for at komme i skolepraktik i deres første praktikforløb sammenlignet med elever, der ikke har modtaget SPS. Sandsynligheden for at overgå til skolepraktik er størst blandt elever, der har modtaget støtte på baggrund af psykiske vanskeligheder.

6.3.1 Beskrivende analyse

Andelen af SPS-modtagere, der starter i skolepraktik¹², er større (hhv. 17 % og 31 %) end andelen af ikke-SPS-modtagere, der starter i skolepraktik (13 %). Forskellene i overgangen til skolepraktik mellem SPS- og ikke-SPS-modtagere er størst, når man kigger på støtte modtaget på baggrund af psykiske vanskeligheder.

TABEL 6.5

Skolepraktik fordelt på, om eleven har modtaget SPS

	Ikke-SPS-modtagere		SPS-modtagere		Forskel	
	Antal	Procent	Antal	Procent	Procentpoint	Chi ² -test
Ordblindhed	31.750	13 %	2.980	17 %	-4	p < 0,001
Psykiske vanskeligheder	31.750	13 %	659	31 %	-18	p < 0,001

Kilde: Danmarks Statistik, SPS-data fra Styrelsen for Undervisning og Kvalitet og Praktikpladsdata fra STIL.

Note: Analysen er udelukkende baseret på elever, der har påbegyndt et hovedforløb på en EUD.

Note: N for ikke-SPS-modtagere: ordblindhed = 239.822, psykiske vanskeligheder = 239.822.

N for SPS-modtagere: ordblindhed = 17.314, psykiske vanskeligheder = 2.109.

Note: Forskelle i skolepraktik mellem SPS- og ikke-SPS-modtagere er signifikant for SPS modtaget på baggrund af både ordblindhed og psykiske vanskeligheder.

Når man ser på de mere specifikke aftaletyper, fremgår det, at elever, der har modtaget SPS på baggrund af ordblindhed, i mindre grad end ikke-SPS-modtagere har indgået ordinære praktikaftaler (70 % sammenlignet med 76 %) (jf. tabel 6.6). Andelen, der starter i skolepraktik, er til gengæld større blandt SPS-modtagere (18 %) end blandt ikke-SPS-modtagere (14 %). For korte aftaler og mesterlære er andelen næsten ens.

12 Det er elevens første praktikforløb, der er fokus på i denne analyse.

TABEL 6.6

Aftaletype fordelt på, om eleven har modtaget SPS på baggrund af ordblindhed

	Ikke-SPS-modtagere		SPS-modtagere (ordblindhed)		Total	
	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent
Ordinær	173.262	76 %	11.383	70 %	184.645	76 %
Kort aftale	11.789	5 %	1.104	7 %	12.893	5 %
Mesterlære	10.909	5 %	735	5 %	11.644	5 %
Skolepraktik	31.750	14 %	2.985	18 %	34.735	14 %
Total	227.710	100 %	16.207	100 %	243.917	100 %

Kilde: Danmarks Statistik, SPS-data fra Styrelsen for Undervisning og Kvalitet og Praktikpladsdata fra STIL.
Note: Analysen er udelukkende baseret på elever, der har påbegyndt et hovedforløb på en EUD.
Note: En χ^2 -test viser, at der er en signifikant forskel på fordelingen i de to grupper ($p < 0,001$).

Ses der på forskellene blandt elever, der har modtaget SPS på baggrund af psykiske vanskeligheder, er billedet det samme, om end forskellene er væsentlig større (jf. tabel 6.7). Blandt SPS-modtagere får 55 % en ordinær praktikaftale, mens den tilsvarende andel for elever, der ikke har modtaget SPS, er 76 %. For skolepraktik er andelen større blandt SPS-modtagere (33 %) end blandt ikke-SPS-modtagere (14 %). Der er næsten ingen forskel for korte aftaler og mesterlære.

TABEL 6.7

Aftaletype fordelt på, om eleven får SPS på baggrund af psykiske vanskeligheder

	Ikke-SPS-modtagere		SPS-modtagere (psykiske vanskeligheder)		Total	
	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent
Ordinær	173.262	76 %	1.089	55 %	174.351	76 %
Kort aftale	11.789	5 %	127	6 %	11.916	5 %
Mesterlære	10.909	5 %	102	5 %	11.011	5 %
Skolepraktik	31.750	14 %	658	33 %	32.408	14 %
Total	227.710	100 %	1.976	100 %	229.686	100 %

Kilde: Danmarks Statistik, SPS-data fra Styrelsen for Undervisning og Kvalitet og Praktikpladsdata fra STIL.
Note: Analysen er udelukkende baseret på elever, der har påbegyndt et hovedforløb på en EUD.
Note: En χ^2 -test viser, at der er en signifikant forskel på fordelingen i de to grupper ($p < 0,001$).

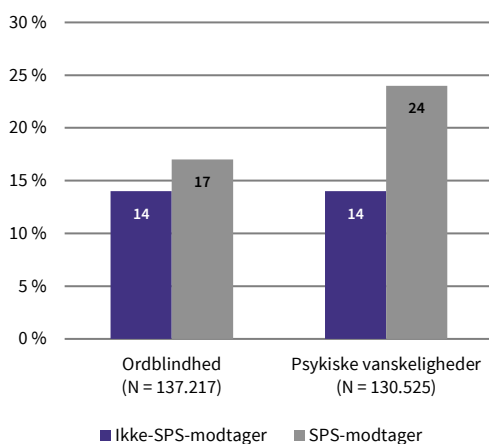
6.3.2 Sandsynlighed for at overgå til skolepraktik, når der tages højde for baggrundsfaktorer

SPS-modtagere har større sandsynlighed for at overgå til skolepraktik sammenlignet med ikke-SPS-modtagere, når der tages højde for baggrundsfaktorer (jf. figur 6.4). Forskellene i sandsynligheden for overgang til skolepraktik mellem SPS- og ikke-SPS-modtagere er væsentlig større for elever med psykiske vanskeligheder sammenlignet med elever, der har modtaget SPS på baggrund af

ordblindhed. Således har SPS-modtagere på baggrund af psykiske vanskeligheder 24 % sandsynlighed for skolepraktik, mens SPS-modtagere på baggrund af ordblindhed har 17 % sandsynlighed for at starte i skolepraktik. Den tilsvarende sandsynlighed for ikke-SPS-modtagere er 14 %. Når man tager højde for baggrunds faktorer, reduceres forskellen mellem SPS-modtagere og ikke-SPS-modtagere altså lidt i forhold til de faktiske andele.

FIGUR 6.4

Sandsynlighed for skolepraktik for SPS- og ikke-SPS-modtagere

Kilde: Danmarks Statistik, SPS-data fra Styrelsen for Undervisning og Kvalitet og Praktikpladsdata fra STIL.

Note: Analysen er udelukkende baseret på elever, der har påbegyndt et hovedforløb på en EUD.

Note: Forskelle i overgangen til skolepraktik mellem SPS- og ikke-SPS-modtagere er signifikant for SPS modtaget på baggrund af både ordblindhed og psykiske vanskeligheder ($p < 0,001$).

Note: Sandsynlighederne er forudsagte sandsynligheder, der er estimeret ud fra en regressionsmodel, hvor der er kontrolleret for køn, alder, 9.-klasse gennemsnit, herkomst, forældres indkomst målt i kvartiler, forældres højeste gennemførte uddannelse, startår, skoletype, antal EUD-forløb, eleverne indgår i, og antal SPS-modtagere på skolen.

6.3.3 Variationer i betydningen af SPS for overgang til skolepraktik

Skoletype

Der er en tendens til, at betydningen af SPS varierer på tværs af skoletype, når det kommer til overgangen til skolepraktik (jf. tabel 6.8). Således ses det, at forskellen mellem SPS-modtagere og ikke-SPS-modtagere er størst på de merkantile skoler (8 procentpoint), mens forskellen er mindst de tekniske skoler (3 procentpoint).

TABEL 6.8

Forskelle i sandsynligheden for skolepraktik afhængigt af skoletype fordelt på SPS på baggrund af ordblindhed

	Ikke-SPS-modtagere	SPS-modtagere (ordblindhed)	Forskel
Kombinationsskole	15 %	19 %	5
Merkantil skole	14 %	22 %	8
Teknisk skole	14 %	17 %	3

Kilde: Danmarks Statistik, SPS-data fra Styrelsen for Undervisning og Kvalitet og Praktikpladsdata fra STIL.

Note: Analysen er udelukkende baseret på elever, der har påbegyndt et hovedforløb på en EUD.

Note: Denne analyse er ikke foretaget for elever, der har modtaget SPS på baggrund af psykiske vanskeligheder, da gruppen er for lille.

Note: Variationen i betydningen af SPS inden for hver skoletype er signifikant ($p < 0,001$).

Note: SOSU-skoler indgår ikke i denne analyse, da der ikke findes skolepraktik på SOSU-skolerne.

Note: Sandsynlighederne er forudsagte sandsynligheder, der er estimeret ud fra en regressionsmodel, der indeholder interaktioner mellem SPS og skoletype. Der er endvidere kontrolleret for køn, alder, 9.-klasse gennemsnit, herkomst, forældres indkomst målt i kvartiler, forældres højeste gennemførte uddannelse, startår, antal EUD-forløb, eleverne indgår i, og antal SPS-modtagere på skolen.

Institutionel erfaring med SPS

Der er foretaget en tilsvarende analyse af forskelle i betydningen af SPS på tværs af erhvervsskoler med forskellig grad af erfaring med SPS-modtagere (få, flere eller mange SPS-modtagere på institutionen)¹³. Ud fra denne analyse kan der ikke konstateres nogen klare tendenser, hvad angår forskelle i betydningen af SPS for overgangen til skolepraktik afhængigt af institutionel erfaring med SPS.

6.4 Karaktergennemsnit

Overordnet set viser analysen, at elever, der har modtaget SPS, generelt får lavere karakterer end elever, der ikke har modtaget SPS. Dog ser billedet anderledes ud, hvis man tager højde for elevernes karakterer i grundskolen og øvrige baggrundsfaktorer. Gør man det, ser det ud til, at elever, der har modtaget SPS på baggrund af ordblindhed, klarer sig en smule bedre – i forhold deres faglige udgangspunkt – end elever, der ikke har modtaget SPS. Dette er tilfældet både på de treårige gymnasiale uddannelser og på HF. For elever, der har modtaget SPS på baggrund af psykiske vanskeligheder, er billedet forskelligt afhængigt af gymnasietype. På de treårige gymnasiale uddannelser har elever, der har modtaget SPS på baggrund af psykiske vanskeligheder, et lavere karaktergennemsnit sammenlignet med elever, der ikke har modtaget SPS. På HF forholder det sig omvendt, idet elever, der har modtaget SPS på baggrund af psykiske vanskeligheder, har et højere karaktergennemsnit end elever, der ikke har modtaget SPS.

¹³ Denne analyse er ikke foretaget for elever, der har modtaget SPS på baggrund af psykiske vanskeligheder, da gruppen er for lille.

6.4.1 Beskrivende analyse

Elever, der har modtaget SPS på baggrund af ordblindhed, har et lavere karaktergennemsnit end elever, der ikke har modtaget SPS (jf. tabel 6.9). Det gør sig gældende både på de treårige gymnasiale uddannelser og på HF. På de treårige gymnasiale uddannelser har elever, der har modtaget SPS på baggrund af ordblindhed, et karaktergennemsnit på 6,1, mens elever, der ikke har modtaget SPS, har et karaktergennemsnit på 7,0. På HF har elever, der har modtaget SPS, et karaktergennemsnit på 5,7, mens karaktergennemsnittet for ikke-SPS-modtagere er 6,1.

TABEL 6.9

Karaktergennemsnit fordelt på, om eleven har modtaget SPS på baggrund af ordblindhed, og typen af gymnasial uddannelse

	Ikke-SPS-modtagere		SPS-modtagere (ordblindhed)		Total	
	Antal	Gennemsnit	Antal	Gennemsnit	Antal	Gennemsnit
Treårig gymnasial uddannelse	250.784	7,0	4.620	6,1	255.404	6,6
HF	46.472	6,1	2.420	5,7	48.892	5,9

Kilde: Danmarks Statistik og SPS-data fra Styrelsen for Undervisning og Kvalitet

Note: Analysen er udelukkende baseret på elever, der har gennemført en gymnasial uddannelse.

Note: Forskelle i karaktergennemsnit mellem SPS- og ikke-SPS-modtagere på baggrund af ordblindhed er signifikant både på de treårige gymnasiale uddannelser ($p < 0,001$) og på HF ($p < 0,001$).

Ser man på elever, der har modtaget SPS på baggrund af psykiske vanskeligheder, er tendensen forskellig, afhængigt af hvilken gymnasial uddannelse eleven går på (jf. tabel 6.10). På de treårige gymnasiale uddannelser har elever, der har modtaget SPS på baggrund af psykiske vanskeligheder, et lavere karaktergennemsnit (6,5) end elever, der ikke har modtaget SPS (7,0). På HF forholder det sig omvendt. Her har SPS-modtagere et højere karaktergennemsnit (6,7) end elever, der ikke har modtaget SPS (6,1).

TABEL 6.10

Karaktergennemsnit fordelt på, om eleven har modtaget SPS på baggrund af psykiske vanskeligheder, og typen af gymnasial uddannelse

	Ikke-SPS-modtagere		SPS-modtagere (psykiske vanskeligheder)		Total	
	Antal	Gennemsnit	Antal	Gennemsnit	Antal	Gennemsnit
Treårig gymnasial uddannelse	250.784	7,0	1.168	6,5	251.952	6,8
HF	46.472	6,1	467	6,7	46.939	6,4

Kilde: Danmarks Statistik og SPS-data fra Styrelsen for Undervisning og Kvalitet

Note: Analysen er udelukkende baseret på elever, der har gennemført en gymnasial uddannelse.

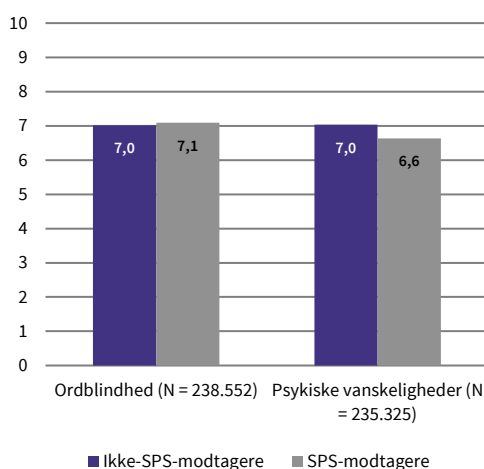
Note: Forskelle i karaktergennemsnit mellem SPS- og ikke-SPS-modtagere på baggrund af psykiske vanskeligheder er signifikant både på de treårige gymnasiale uddannelser ($p < 0,001$) og på HF ($p < 0,001$).

6.4.2 Karaktergennemsnit, når der tages højde for baggrundsfaktorer

Når der i analysen tages højde for elevernes karakterer i grundskolen og øvrige baggrundsfaktorer, tegner der sig et lidt mere positivt billede af SPS-modtagerne (jf. figur 6.5). På de treårige gymnasiale uddannelser klarer elever, der har modtaget SPS på baggrund af ordblindhed, sig en smule bedre end ikke-SPS-modtagere (7,1 over for 7,0). For elever, der har modtaget SPS på baggrund af psykiske vanskeligheder, er gennemsnittet fortsat lavere (6,6) sammenlignet med elever, der ikke har modtaget SPS (7,0).

FIGUR 6.5

Gennemsnit for SPS- og ikke-SPS-modtagere på de treårige gymnasiale uddannelser

Kilde: Danmarks Statistik og SPS-data fra Styrelsen for Undervisning og Kvalitet.

Note: Analysen er udelukkende baseret på elever, der har gennemført en gymnasial uddannelse.

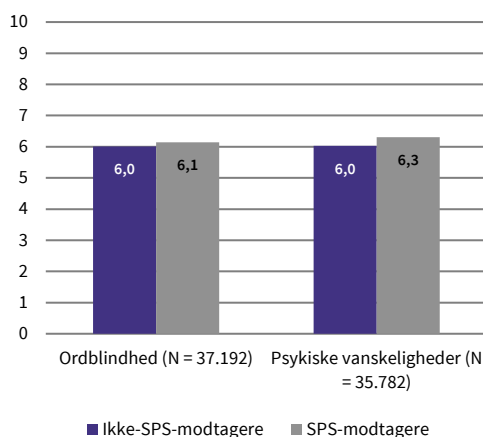
Note: Forskelle mellem SPS- og ikke-SPS-modtagere på de treårige gymnasiale uddannelser er signifikant for SPS modtaget på baggrund af både ordblindhed ($p = 0,002$) og psykiske vanskeligheder ($p < 0,001$).

Note: Karaktergennemsnittene er forudsagte gennemsnit, der er estimeret ud fra en regressionsmodel, hvor der er kontrolleret for køn, alder, 9.-klasse gennemsnit, herkomst, forældres indkomst målt i kvartiler, forældres højeste gennemførte uddannelse, startår, skoletype, antal EUD-forløb, eleverne indgår i, og antal SPS-modtagere på skolen.

Ser man på HF, har SPS-modtagerne et højere karaktergennemsnit end ikke-SPS-modtagerne, når der er taget højde for elevernes karakterer i grundskolen og øvrige baggrundsfaktorer (jf. figur 6.6). Elever, der har modtaget SPS på baggrund af ordblindhed, har således et lidt højere karaktergennemsnit (6,1) end ikke-SPS-modtagere (6,0), mens forskellen er lidt større for elever, der har modtaget SPS på baggrund af psykiske vanskeligheder. Her har SPS-modtagerne et karaktergennemsnit på 6,3 sammenlignet med ikke-SPS-modtagerne, der har et gennemsnit på 6,0.

FIGUR 6.6

Gennemsnit for SPS- og ikke-SPS-modtagere på HF

Kilde: Danmarks Statistik og SPS-data fra Styrelsen for Undervisning og Kvalitet.

Note: Analysen er udelukkende baseret på elever, der har gennemført en gymnasial uddannelse.

Note: Forskelle mellem SPS- og ikke-SPS-modtagere på HF er signifikant for SPS modtaget på baggrund af både ordblindhed ($p = 0,004$) og psykiske vanskeligheder ($p = 0,025$).

Note: Karaktergennemsnittene er forudsagte gennemsnit, der er estimeret ud fra en regressionsmodel, hvor der er kontrolleret for køn, alder, 9.-klasse gennemsnit, herkomst, forældres indkomst målt i kvartiler, forældres højeste gennemførte uddannelse, startår, antal EUD-forløb, eleverne indgår i, og antal SPS-modtagere på skolen.

6.4.3 Variationer i betydningen af SPS for karaktergennemsnittet

Skoletype

Der er en tendens til, at betydningen af SPS for karaktergennemsnittet varierer, afhængigt af hvilken gymnasial uddannelse eleven har gået på (jf. tabel 6.11). Af tabellen fremgår det, at forskellene mellem SPS- og ikke-SPS-modtagere varierer afhængigt af gymnasietype. Således er forskellen i karaktergennemsnit mellem SPS- og ikke-SPS-modtagere størst (0,21) blandt elever, der går på HTX, sammenlignet med elever på HHX (0,13). På STX er der slet ingen forskel mellem SPS-modtagere og ikke-SPS-modtagere (0,00).

TABEL 6.11

Forskelle i karaktergennemsnit afhængigt af skoletype, fordelt på SPS på baggrund af ordblindhed

	Ikke-SPS-modtagere	SPS-modtagere (ordblindhed)	Forskel
STX	6,9	6,9	0,0
HHX	7,2	7,4	0,1
HTX	7,2	7,4	0,2

Kilde: Danmarks Statistik og SPS-data fra Styrelsen for Undervisning og Kvalitet.

Note: Analysen er udelukkende baseret på elever, der har gennemført en gymnasial uddannelse.

Note: Denne analyse er ikke foretaget for elever, der har modtaget SPS på baggrund af psykiske vanskeligheder, da gruppen er for lille.

Note: Variationen i betydningen af SPS på tværs af skoletyper er signifikant ($p = 0,002$).

Note: $N = 238.552$.

Note: Karaktergennemsnittene er forudsagte gennemsnit estimeret ud fra en regressionsmodel, der indeholder interaktioner mellem SPS og skoletype. Der er endvidere kontrolleret for køn, alder, 9.-klasse gennemsnit, herkomst, forældres indkomst målt i kvartiler, forældres højeste gennemførte uddannelse, startår, antal EUD-forløb, individet indgår i, og antal SPS-modtagere på skolen.

Institutionel erfaring med SPS

Når man ser på, om betydningen af SPS modtaget på baggrund af ordblindhed¹⁴ varierer på tværs af institutioner med forskellig grad af SPS-erfaring (få, flere eller mange SPS-modtagere på institutionen), kan der ikke konstateres nogen klare tendenser med hensyn til karaktergennemsnit, hverken på de treårige gymnasiale uddannelser eller på HF.

6.5 Overgang til videregående uddannelse

Overordnet set viser analysen, at elever, der har modtaget SPS på de gymnasiale uddannelser, har den samme eller lidt større sandsynlighed for at overgå til videregående uddannelse end elever, der ikke har modtaget SPS, hvis man tager højde for relevante baggrunds faktorer. Det gælder både på de treårige gymnasiale uddannelser og på HF. Elever, der har modtaget SPS på baggrund af ordblindhed, klarer sig generelt bedre end elever, der har modtaget SPS på baggrund af psykiske vanskeligheder, med hensyn til overgangen til videregående uddannelse.

6.5.1 Beskrivende analyse

Når man betragter de faktiske fordelinger, er andelen af elever, der er overgået til videregående uddannelse inden for to år efter endt gymnasial uddannelse, stort set den samme for elever, der har modtaget SPS på baggrund af ordblindhed, og elever, der ikke har modtaget SPS i løbet af deres gymnasietid, hvilket fremgår af tabel 6.12. Dette gælder både for de treårige gymnasiale uddannelser og for HF. Blandt elever, der har modtaget SPS på baggrund af ordblindhed på de treårige gymnasiale uddannelser, er der således 50 % af eleverne, der har påbegyndt en videregående uddan-

¹⁴ Denne analyse er ikke foretaget for elever, der har modtaget SPS på baggrund af psykiske vanskeligheder, da gruppen er for lille.

nelse, mens det samme gør sig gældende for 51 % af de elever, der ikke har modtaget SPS. For elever, der har modtaget SPS på baggrund af ordblindhed på HF, er forskellen mellem SPS-modtagere og ikke-SPS-modtagere ikke signifikant.

TABEL 6.12

Overgang til videregående uddannelse fordelt på, om eleven har modtaget SPS på baggrund af ordblindhed, og på typen af gymnasial uddannelse

Overgang til videregående uddannelse	Ikke-SPS-modtagere		SPS-modtagere (ordblindhed)		Forskel	
	Antal	Procent	Antal	Procent	Procentpoint	Chi ² -test
Treårig gymnasial uddannelse	138.112	51 %	2.391	50 %	-1	p = 0,032
HF	21.344	49 %	1.055	51 %	2	p = 0,110

Kilde: Danmarks Statistik og SPS-data fra Styrelsen for Undervisning og Kvalitet.

Note: Forskelle i karaktergennemsnit mellem SPS- og ikke-SPS-modtagere på baggrund af ordblindhed er signifikant på de treårige gymnasiale uddannelser (p = 0,032), men ikke på HF (p = 0,110).

Note: Overgang til videregående uddannelse er defineret som "start på videregående uddannelse inden for to år efter dimission".

Ser man på elever, der har modtaget SPS på baggrund af psykiske vanskeligheder, kan man se, at andelen af elever, der overgår til videregående uddannelse, er mindre blandt elever, der har modtaget SPS på de treårige gymnasiale uddannelser (46 %), sammenlignet med elever, der ikke har modtaget SPS (51 %) (jf. tabel 6.13). På HF er der ingen signifikant forskel mellem SPS- og ikke-SPS-modtagere.

TABEL 6.13

Overgang til videregående uddannelse fordelt på, om eleven har modtaget SPS på baggrund af psykiske vanskeligheder, og på typen af gymnasial uddannelse

Overgang til videregående uddannelse	Ikke-SPS-modtagere		SPS-modtagere (psykiske vanskeligheder)		Forskel	
	Antal	Procent	Antal	Procent	Procentpoint	Chi ² -test
Treårige gymnasiale uddannelser	138.112	51 %	569	46 %	-5	p < 0,001
HF	21.344	49 %	183	51 %	2	p = 0,370

Kilde: Danmarks Statistik og SPS-data fra Styrelsen for Undervisning og Kvalitet.

Note: Forskelle i karaktergennemsnit mellem SPS- og ikke-SPS-modtagere på baggrund af psykiske vanskeligheder er signifikant på de treårige gymnasiale uddannelser (p < 0,001), men ikke på HF (p = 0,320).

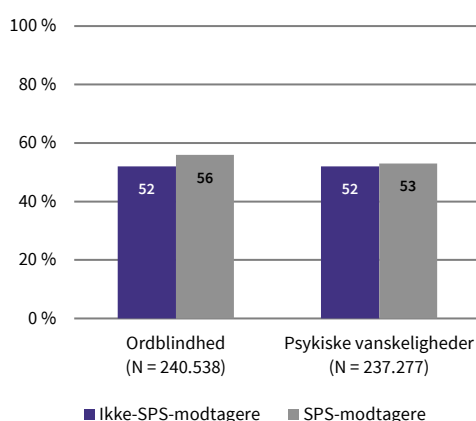
Note: Overgang til videregående uddannelse er defineret som "start på videregående uddannelse inden for to år efter dimission".

6.5.2 Sandsynlighed for at overgå til videregående uddannelse, når der tages højde for baggrundsforfaktorer

Når der tages højde for andre faktorer, der kan have indflydelse på SPS-modtageres og ikke-SPS-modtageres overgang til videregående uddannelse, tegner der sig et lidt andet billede end i de beskrivende analyser (jf. figur 6.7). I denne analyse er det både elever, der har modtaget SPS på baggrund af ordblindhed, og elever, der har modtaget SPS på baggrund af psykiske vanskeligheder, der har en lidt større sandsynlighed for at påbegynde en videregående uddannelse (hhv. 56 % og 53 %) sammenlignet med elever, der ikke har modtaget SPS i løbet af deres treårige gymnasiale uddannelse (52 %). Forskellen er dog kun statistisk signifikant for elever, der har modtaget SPS på baggrund af ordblindhed.

FIGUR 6.7

Sandsynlighed for at overgå til videregående uddannelse fra de treårige gymnasiale uddannelser fordelt på SPS

Kilde: Danmarks Statistik og SPS-data fra Styrelsen for Undervisning og Kvalitet.

Note: Forskelle mellem SPS- og ikke-SPS-modtagere på de treårige gymnasiale uddannelser er signifikant for SPS modtaget på baggrund af ordblindhed ($p < 0,001$), men ikke for SPS modtaget på baggrund af psykiske vanskeligheder ($p = 0,285$).

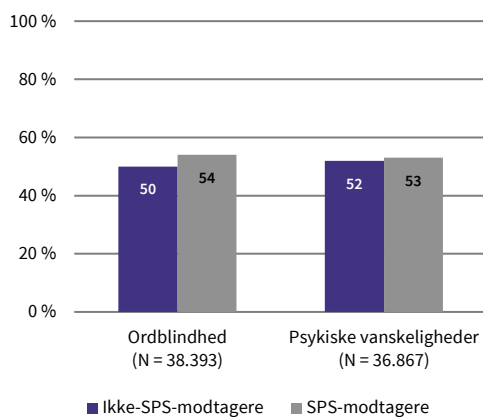
Note: Overgang til videregående uddannelse er defineret som "start på videregående uddannelse inden for to år efter dimission".

Note: Sandsynlighederne er forudsagte sandsynligheder, der er estimeret ud fra en regressionsmodel, hvor der er kontrolleret for køn, alder, gymnasialt gennemsnit, skoletype, herkomst, forældres indkomst i kvartiler, forældres højeste gennemførte uddannelse og startår.

Ser man på elever, der har gået på HF, tegner der sig det samme billede (jf. figur 6.8). Elever, der har modtaget SPS på baggrund af ordblindhed i løbet af HF, har således større sandsynlighed for at påbegynde en videregående uddannelse (54 %) sammenlignet med elever, der ikke har modtaget SPS i løbet af HF (50 %), når man kontrollerer for relevante baggrundsforfaktorer. Blandt elever, der har modtaget SPS på baggrund af psykiske vanskeligheder i løbet af HF, er forskellen mellem SPS-modtagere og ikke-SPS-modtagere ikke statistisk signifikant.

FIGUR 6.8

Sandsynlighed for at overgå til videregående uddannelse fra HF fordelt på SPS

Kilde: Danmarks Statistik og SPS-data fra Styrelsen for Undervisning og Kvalitet.

Note: Forskelle mellem SPS- og ikke-SPS-modtagere på HF er signifikant for SPS modtaget på baggrund af ordblindhed ($p = 0,027$), men ikke for SPS modtaget på baggrund af psykiske vanskeligheder ($p = 0,69$).

Note: Overgang til videregående uddannelse er defineret som "start på videregående uddannelse inden for to år efter dimission".

Note: Sandsynlighederne er forudsagte sandsynligheder, der er estimeret ud fra en regressionsmodel, hvor der er kontrolleret for køn, alder, gymnasialt gennemsnit, herkomst, forældres indkomst i kvartiler, forældres højeste gennemførte uddannelse og startår.

6.5.3 Variationer i betydningen af SPS for overgang til videregående uddannelse

Når vi analyserer variationen i betydningen af SPS for overgangen til videregående uddannelse blandt elever med ordblindhed¹⁵ på tværs af treårige gymnasiale uddannelser (STX, HTX eller HHX), kan der ikke konstateres nogen klare tendenser, hvad angår forskelle i betydningen af SPS. Det samme er tilfældet, når analyserne opdeles i forskellig grad af institutionel erfaring med SPS-modtagere (få, flere eller mange SPS-modtagere på institutionen).

6.6 Overgang til beskæftigelse

Overordnet viser analysen, at elever, der har modtaget SPS på baggrund af psykiske vanskeligheder, har væsentlig mindre sandsynlighed for at komme i beskæftigelse efter endt EUD end elever, der ikke har modtaget SPS. Elever, der har modtaget SPS på baggrund af ordblindhed, har imidlertid nogenlunde samme sandsynlighed for at komme i beskæftigelse som ikke-SPS-modtagere.

¹⁵ På grund af det begrænsede antal elever, der har modtaget SPS på baggrund af psykiske vanskeligheder, er det ikke muligt at foretage opdelte analyser for denne gruppe.

6.6.1 Beskrivende analyse

Andelen af elever, der er i beskæftigelse to år efter endt EUD, er næsten lige så stor blandt elever, der har modtaget SPS på baggrund af ordblindhed (78 %), som blandt elever, der ikke har modtaget SPS (81 %). I gruppen af elever, der har modtaget SPS på baggrund af psykiske vanskeligheder, er der til gengæld en markant lavere andel, der er i beskæftigelse to år efter dimission, end i gruppen af elever (65 %), der ikke har modtaget SPS (jf. tabel 6.14).

TABEL 6.14

Beskæftigelse fordelt på, om eleven har modtaget SPS

	Ikke-SPS-modtagere		SPS-modtagere			Forskel	
	Antal	Procent	Antal	Procent	Procentpoint	Chi ² -test	
Ordblindhed	63.305	81 %	3.675	78 %	-3	p < 0,001	
Psykiske vanskeligheder	63.305	81 %	165	65 %	-16	p < 0,001	

Kilde: Danmarks Statistik og SPS-data fra Styrelsen for Undervisning og Kvalitet.

Note: Analysen er udelukkende baseret på elever, der har færdiggjort en EUD.

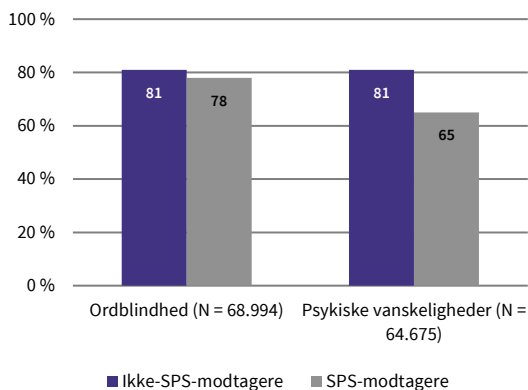
Note: Overgang til beskæftigelse er defineret som "i beskæftigelse to år efter dimission".

6.6.2 Regressionsanalyse

Når der tages højde for baggrundsfaktorer, der kan have indflydelse på sammenligningsgruppernes sandsynlighed for at overgå til beskæftigelse, er det det samme billede, der tegner sig (jf. figur 6.9). Dette gælder både for elever, der har modtaget SPS på baggrund af ordblindhed, og for elever, der har modtaget SPS baggrund af psykiske vanskeligheder.

FIGUR 6.9

Sandsynlighed for overgang til beskæftigelse to år efter endt EUD fordelt på SPS

Kilde: Danmarks Statistik og SPS-data fra Styrelsen for Undervisning og Kvalitet.

Note: Analysen er udelukkende baseret på elever, der har færdiggjort en EUD.

Note: Forskelle i overgang til beskæftigelse mellem SPS- og ikke-SPS-modtagere er signifikant for SPS modtaget på baggrund af både ordblindhed ($p < 0,001$) og psykiske vanskeligheder ($p < 0,001$).

Note: Overgang til beskæftigelse er defineret som "i beskæftigelse to år efter dimission".

Note: Sandsynlighederne er forudsagte sandsynligheder, der er estimeret ud fra en regressionsmodel, hvor der er kontrolleret for køn, alder, herkomst, forældres indkomst i kvartiler, forældres højeste gennemførte uddannelse, slutår, antal EUD-forløb, individet indgår i, og skoletype.

6.6.3 Variationer i betydningen af SPS for overgang til beskæftigelse

Når man ser på betydningen af SPS modtaget på baggrund af ordblindhed¹⁶, afhængigt af hvilken skoletype eleverne har taget deres EUD på, er der ingen signifikant forskel. Endelig ser man heller ingen variation i betydningen af SPS modtaget på baggrund af ordblindhed for jobchancer, afhængigt af om eleverne har gået på en institution med få, flere eller mange SPS-modtagere.

Udbyttet af SPS med hensyn til beskæftigelse ser altså ud til at være ens på tværs af de forskellige skoletyper og er uafhængigt af, om man går på en institution med mange eller få SPS-modtagere.

¹⁶ På grund af det begrænsede antal elever, der har modtaget SPS på baggrund af psykiske vanskeligheder, er det ikke muligt at foretage en tilsvarende analyse for denne gruppe.

Appendiks A – Litteraturliste

EVA. (2018). *Kortlægning af indsatser til psykisk sårbare elever på ungdomsuddannelserne*. Danmarks Evalueringsinstitut.

DCUM. (2017). *Når hovedet roder*. Dansk Center for Undervisningsmiljø.

Amilon, A., Bojsen, L.B., Østergaard, S. V., & Rasmussen, A. H. (2016). *Personer med handicap. Hverdagsliv og levevilkår 2016*. København: VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd.

Larsen, M. R., & Larsen, M. (2017). *Handicap, beskæftigelse og uddannelse i 2016*. København: SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd.

Molden, T. H., Wendelborg, C., & Tøssebro, J. (2009). *Levekår blant personer med nedsatt funksjonsevne. Analyse av levekårsundersøkelsen blant personer med nedsatt funksjonsevne 2007 (LFK)*. Trondheim: NTNU Samfunnsforskning.

Finansministeriet. (2018). *Forslag til finanslov for finansåret 2019*, jf. <https://www.fm.dk/~media/publikationer/imported/2018/ffl19/ffl19a.ashx?la=da>. (Lokaliseret december 2018).

Undervisningsministeriet (2018). *Bekendtgørelse af lov om institutioner for almen gymnasiale uddannelser og almen voksenuddannelse m.v. (LBK nr 236 af 23/03/2018)*, jf. <https://www.retsinformation.dk/forms/R0710.aspx?id=200296>. (Lokaliseret december 2018).

Undervisningsministeriet (2017). *Bekendtgørelse af lov om institutioner for erhvervsrettet uddannelse (LBK nr 1269 af 29/11/2017)*, jf. <https://www.retsinformation.dk/Forms/r0710.aspx?id=194941>. (Lokaliseret december 2018).

Appendiks B – English summary

This report presents the results of a register-based study of special educational support (SPS) in the upper secondary education system in Denmark. The study was carried out by the Danish Evaluation Institute (EVA) on behalf of the Center for External Quality Support and Special Educational Support under the National Agency for Education and Quality (STUK). This study is the first part of an extensive impact evaluation running from 2018 to 2021.

SPS is an individual compensatory support system with the purpose of enabling students with physical or psychological disabilities to obtain education on equal terms with other students.

The aim of this study is to describe the characteristics of SPS-recipients and their educational paths, and to examine how SPS-recipients are faring in relation to a number of educational outcomes.

The study is based on data from the administrative support register, which is linked to population registers in Statistics Denmark and registers in the National Agency for IT and Learning (STIL). The study population comprises students who have commenced an upper secondary education during the period 2008 to 2017. This study has a particular focus on students who have received SPS because of dyslexia or psychological difficulties.

Findings

General characteristics

SPS has increased in the study period

The proportion of new students for whom SPS has been provided has increased during the period 2008 to 2017. This is the case for all forms of upper secondary education, although the prevalence of SPS varies for the different types of education. SPS is most prevalent at vocational colleges (VET), Higher Technical Examination (HTX) and Higher Preparatory Examination schools (HF). HF has also experienced the greatest increase in SPS during the period. Within HF, SPS was provided for 2 % of all new students in 2008, with the figure increasing to 11 % for 2017¹⁷.

Large increase in SPS provided to students with developmental disabilities

SPS provided on the grounds of developmental disorders constitutes an increasingly larger proportion of the total provision of SPS. E.g., among all SPS provided in 2008, students receiving SPS because of developmental disabilities constituted 4 % of the cases. In 2017, the proportion had increased to 16 %.

17 <https://ufm.dk/en/education/the-danish-education-system/upper-secondary-education>

Large regional differences in the proportion of SPS-recipients

For most types of upper secondary education, the regions North of Jutland and Middle of Jutland have the largest proportions of SPS provided, while Capital Region has the lowest proportion. Only for HTX are the regional differences small.

Fewer SPS recipients among non-Danish students

A significantly higher proportion of Danish students receive SPS compared to other western and non-western students. For the study period, 7 % of Danish students have received SPS, while the figure is only 3 % among not-Danish western and non-western students. These findings may suggest unaddressed needs among these groups. In addition, there are social differences in the distribution of SPS, showing larger proportions of SPS recipients among students with a family background of lower education and/or low income families.

There is often a time-lag between study entry and the initiation of SPS

The time-lag between study entry and the initiation of SPS varies considerably. In some cases, SPS is provided immediately after study entry, while in other cases it can take more than a year. It is particularly in the general Upper Secondary School Leaving Examination (STX) and Higher Commercial Examination (HHX) educations that SPS has been provided after a while. Here, SPS is provided more than a year after study entry in 20 % of cases. This can be due to late acknowledgment of needs or because needs may develop while the education is ongoing, e.g. as a consequence of the new demands associated with embarking on an upper secondary education. Moreover, some psychological disorders are known to develop during the late teens.

SPS recipients often have started more educations

Students who have received SPS at some point during the period 2008 to 2017 have more educational entries behind them than students who did not receive SPS. This is particularly true for students who have received SPS on the grounds of psychological difficulties. These findings suggest that SPS recipients often meet more barriers at the educational system and more often have complex paths.

Educational success among SPS recipients

SPS recipients are performing relatively well

Generally, this study paints a positive picture of the impact of SPS. When other potentially influential factors are taken into account, such as family background and student gender, the results suggest that students who have received SPS perform almost as well as other students, especially with regard to drop-out rates and transition to further education. However, SPS recipients within VET have a higher propensity for school-based practical training and a lower likelihood of employment compared to other students.

Students receiving SPS because of dyslexia generally perform better than students receiving SPS due to psychological difficulties

The performance of SPS recipients varies according to why students are receiving SPS. Students receiving SPS because of dyslexia are generally performing better than students receiving SPS due to psychological difficulties.

SPS recipients have lower dropout rates

Students receiving SPS have lower or equal risk of drop-out compared to other students. In particular, students who have received SPS because of dyslexia have a significantly lower risk of dropout. These findings may seem surprising considering the fact that SPS recipients generally have more study entries behind them. However, students who are receiving SPS following one study entry

may have experienced previous study entries without SPS, which has contributed to or resulted in drop-out.

Transition to further education among SPS recipients compares well to other students

SPS recipients in upper secondary education (excl. VET) have the same or higher likelihood of transition to further education as other students, when taking relevant background factors into account.

Students who receive SPS because of dyslexia experience a more positive development in grades from lower secondary to upper secondary school

Students who receive SPS generally have lower grades than other students. However, the picture changes if you take grades from lower secondary school and other background factors into account. In that case, SPS recipients who have received SPS because of dyslexia are performing slightly better than other students. Students who have received SPS because of psychological difficulties are, however, performing worse.

SPS recipients in VET have a higher risk of transition to school-based training

VET students who have received SPS have a higher risk of transition to school-based training rather than employer-based training when compared to other students. The risk is highest among students who have received SPS because of psychological difficulties.

SPS recipients in VET have a lower likelihood of employment

VET students who have received SPS because of psychological difficulties have a markedly lower likelihood of employment compared to other students. However, the likelihood of employment among students who have received SPS because of dyslexia is more or less the same as for other students.

Methodological considerations

This study is only focused on students who have entered an upper secondary education. Hence, youths that have not yet made this transition are not included in the study. It is reasonable to assume that young people with disabilities who actually enter an upper secondary education constitute a more resourceful group than those who do not enter.

Furthermore, when interpreting the results of this study, it is important to recognize that the study only focusses on students who are receiving SPS. In particular, the high prevalence of psychologically vulnerable young people reported elsewhere (e.g. EVA, 2018; DCUM, 2017) makes it likely that the group of students who have not received SPS also includes a number of students with special needs that influence their chances of educational success.

Evaluering af specialpædagogisk støtte på ungdomsuddannelserne

© 2019 Danmarks Evalueringsinstitut

Citat med kildeangivelse er tilladt

Publikationen er kun udgivet i elektronisk form på: www.eva.dk

ISBN (www) 978-87-7182-237-3

Danmarks Evalueringsinstitut (EVA) gør uddannelse og dagtilbud bedre. Vi leverer viden, der bruges på alle niveauer – fra institutioner og skoler til kommuner og ministerier.

**DANMARKS
EVALUERINGSINSTITUT**

T 3555 0101
E eva@eva.dk
H www.eva.dk